

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

Helsingi hõimupäevade tulemusist.

Selle kuu algul Helsingis peetud esimene Soome-Eesti üliõpilaspäev, millest võisid osa mõlema maa üliõpilaskonna ja hõimuorganisatsioonide esitajad ning rohkesti üliõpilasi, sai ootamata tähelepanu osaliseks ja on rõhutatud ta suurt osa Soome-Eesti lähenemises. Olgu kõigepealt nimetatud mõlema riigi valitsusliigete elavat osavõttu päevast, kellest erilise huviga elasid kaasa Eesti saadik Soomes Hellat ja konsul Vesterinen, kes ei puudunud pea üheltki koosolekult ega pidustuselt. Väga tähelepanelikult jälgisid üliõpilaspäeva käiku Soome lehed (eriti „Uusi Suomi“ ja „Helsingin Sanomat“), kes tõid sellest üksikasjalikke kirjeldusi ja pilte ning eriartikleid eesti kirjanduse ja muu üle, sellega tänuväärset propageerides hõimuaadet. Olgu siin puhtmaterjalise tunnistusena märgitud, et üksi Helsingi lehtede kirjutused üliõpilaspäevast teevad välja ligi 20 meetrit veergu. Eesti lehed kahjuks peale ühe, võiks öelda kahe, pole sellele pöörnud õieti mingisugust tähelepanu. Kes aga päeva tähtsust loomulikult kõige enam hindasid, need olid asjale lähedal seisvad isikud. Selles juleti näha koguni Soome-Eesti riikide liidu idu.

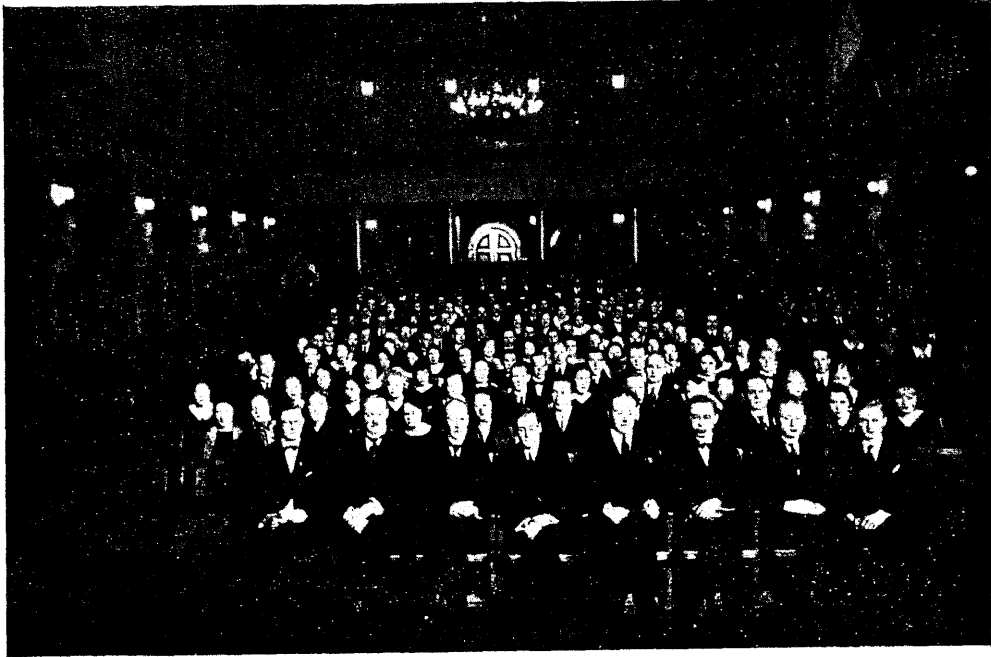
Kui vaadata möödunud üliõpilaspäeva tööd ennast, siis jaguneb, see kolme liiki: koosolekud, s. o. ametlik osa oma kõnede ja otsustega, kontserdid ning isiklik läbikäimine ja tutvunemine maa ja rahvaga. On raske öelda, missugune neist on kõige tähtsam, kuid kuidagi ei saa salata kontsertide ja mitteametliku osa tähtsust, kõigepealt seepärast, et need oma ülesande on juba täitnud, kuna tehtud otsused saavad tähenduse alles nende teostumisel.

Ametlik osa moodustus koosolekutest, kus peeti hulk kõnesid ja referaate ning võeti vastu otsusi. Peab olema teataval määral skeptiline sarnastel juhustel peetud kõnede vastu, kuid nii mitmestki neist paistis nii palju vaimustust asja vastu ja veendumust hõimuaate elulikkuses, et neid ei saa

pidada ainult ilusateks sõnadeks, ja äratasid noortes armastust ja huvi hõimuküsimuse vastu, millega nende siht peaks olema saavutatud.

Üliõpilaspäevadel tehtud otsustest on kahtlemata kõige tähtsamad resolutsioonid hõimkeelte õpetamise kohta mõlema maa koolides, sest vennasrahva keele tundmine on tähtsamaks teguriks rahvaste lähenemisel. Kahjuks ei ole tehtud otsustes tarvilikku tasakaalu, mis võib nende teostumisele teha küsitavaks. Kuna Eesti haridusministeeriumile tehtavad ettepanekud soome keele õpetamise kohta on õige laiaulatuslised (soovitakse koguni soome keele sunduslikuks õppeaineks tunnistamist õpetajate seminarides), ei tehta Soome haridusministeeriumile mingit konkreetset ettepanekut, vaid palutakse ainult kaaluda eesti keele õpetamise võimalusi. Üldse olid soomlased eesti keele asjus õige tagasihoidlikud. Meie poolt mingisuguseid suuremaid nõudmisi selle kohta ei esitatud, nõuti selle vastu õigusi soome keelele Eestis! Teistest otsustest oleks nimetada hõimutööd käsitleva aastaraamatu väljaandmine, missugune otsus on väga tervitatav, sest see võiks hästi toimetatult kaasa mõjuda hõimuaate tutvustamiseks ja levitamiseks laiemates ringides. Teised otsused käsitlevad puhtpraktilisi korraldusi mõlema maa üliõpilaste lähemaks läbikäimiseks, nagu suvituskohtade vahetus, hõimukapitalide asutamine ja kasvatamine ning soodustuste muretsemine reisidel. Nende otsuste teostamine ripub peaaesjalikult noorsoo enda tahtmisest. Ka ei võiks karta olla suuremaid takistusi otsuse teostamisel, kus soovitakse mõlema maa hõimkeeli õppivate üliõpilaste oleskelu vennasmaal ja selleks vastavate toetuste muretsemist.

Mis nende otsuste mõjulepeasemisel ja üldse hõimuaatele elulisema aluse võitmisel on otsustava tähtsusega, see on tarviliku tasakaalu loomine mõlema rahva vahel ja küsimuse laiem propageeri-

Ülesvõte Soomes.

mine. Meil on Soomes veel palju teha selleks, et seal Eestile võita väärilise poole seisukoht ja äratada huvi Eesti vastu laiemates hulkades, kes vaatab Eestile ikka veel teataval määral ülevalt alla. Tänuväärt töö meie võimiste näitamiseks ja Eesti tutvustamiseks tegi meie üliõpilaskonna segakoor, kelle esinemine võeti kiitvalt vastu niihästi arvustuse kui publiku poolt. Ka ei saa nimetamata jätta mõlema

rahva lähendamises osa, mida etendasid isiklikud tutvused ja läbikäimine. Kahjuks oli selle juures suureks raskenduseks üksteise keele mittemõistmine, mis jällegi näitab hõimkeelte õppimise tarvidust, kõnelemata sellest, et see võimaldaks lähemat tutvumist ka vennasrahva kultuuriga. Kahjuks ei saa kõigi meie üliõpilaste esinemist nimetada küllalt rahuldavaks, kes tegid seltskondlikus

„Veljesto“ sünni aeg, olud ja tõeline põhjus.

Märkusi „Veljesto“ erinumbri puhul.

On päris rõõmuvast, et „Üliõpilaslehe“ toimetused ei ole tahtnudki redigeerida „Veljesto“ erinumbrit selles osas, mida siinkohal kavatsesid valgustada teisest küljest, kui seda erinumber teeb. See pakub võimaluse neist küsimustest avalikult kõnelda.

Ei kavatse siin peatada sisuliselt selle juures, mis August Anni ja tema joonealune ego on kokku kirjutanud artiklites: „Veljesto viis aastat“ ja „Veljesto“ algpäevilt. Sest need mõtted on kõik nii tuttavad, nad on meie üliõpilaskonnas juba ammu üldiselt olemas. Ainult nüüd on nad uuesti jälle serveeritud, seekord August Anni isikliku prismi läbi vaadelduna. Viimasele on aga teatavasti omane literatuurne teoreetitsemine, see igavene juurdlemine ilmavaatelistes tihnikus (nagu puuduliku haridusega veneaegsetel seminaristidel), jõuetu ja kõike haaratatahtev edasitagasi targutamine, mille kohta mitte selgusele ei jõua, kus sääl see selgroog ja üdi on. Ja see kõik ongi nendes artiklites projekteeritud keskseks „Veljesto“ elus ja olemuses. Need artiklid on kõige esimeses jões n. ö. autori enese-projektsioon. Kuid meil ei ole põhjust arvata, et see elu ka tegelikult nii ei ole, sest teatavasti on „Veljesto“ elu seni keerlenud peajasjalikult ilma-vaateliste, enesetäendamiste, vennaskonna, inimväärtuse, isikvabaduse jne. teoreetistest rägastikus. Selles ei peitu loomulikult mingit üldist ideed omaette ega erilist aktiivsust,

vaid see kõik on pigemini liigete isiklik tunneteilm ja intelligentsi tasapind, soovid ja sisemine areng segamini.

Aga olgu sellega kuidas on, organisatsiooni põhimõtted ja nende vastav elu on tema isiklik omandus ja on sellega temal ka kitsendamata vabadus neid sarnastena prätseerida, kuidas ta ise tahab.

Kuid teisiti on lugu mineviku valgustamisega, sündinud faktide iseloomustamise ja hindamisega. Siin võib juba otsekohe avalikult küsida, kas tarvitavad meetodid on sarnane, mis meile kindlustab õiged ja usaldatavad tulemused, või saame selle asemel joonealuse veste, luule, mis paremal juhusel peegeldab autori enese soove ja tundmusi.

Ja tõepoolest, August Anni ning tema joonealune ego on lubanud enesele eneseprojektsiooni ka aja ja faktide suhtes, mis ulatab üle igasuguse määra. Saame ju väga kahtlase tulemuse, kui praegusi mõisteid, olusid ja mõõdupuud projekteerime minevikku, eriti kui sesse minevikku on kuulunud autor ise ja ise selle arenemise kaasa teinud. Veel kiusatuslikum on, kui sellele seltsib ka enese-projektsioon, nagu käesoleval juhusel. August Anni on nüüd filoloogias magistriks loodud, ta on nüüd ka üliõpilaskonnaga pikemat aega kaasa elanud — ergo ka selles mõttes kahtlemata evolutsiooni läbi teinud. Ja nüüd tuleb tema, kuid ei kirjelda mitte, vaid tõlgitseb seda, mis olnud, ja nimelt nii, nagu August Anni seda mõistab ja kujutab praegu. Sarnane on tema joonealuse ego „Juba memuaare...“ Sarnane põhjendus post factum on meetoodiliselt suur viga, mis kedagi uskuma ei pane (kui seda on tahetud).

ülesastumises väärsamme, eriti ühel ametlikul külaskäigul, mis pole kuidagi andeksantavad ja valmistasid teistele kaasmaalastele mõnegi piinliku silmapilgu.

Kuidagi ei saa õnnestunuks lugeda ka meie üliõpilaskonna edustaja esinemist Rahvusteaatris korraldatud peol, mis pidi tutvustama Eestit ja propageerima hõimuaadet laiemale publikule. Sisuliselt oleks võinud selle kõnega vast veel kuidagi leppida, kuigi seal asjata tuletati meele meie kurba minevikku ja hädaldati meie viletsa seisukorra üle, ebadiplomaatilisel seati kõrvu mõlema rahva arv (1:3 miljonit) ja taktitult arvustati Helsingi ülikooli, mis külalistel täitsa lubamata, kõige halvema mulje jättis aga esinemine ja hädine toon, milles kõne ette kanti, tehes kõike kokku võttes eestlastele piinlikuks saalis viibimise. Kõnes, mis määratud laiema rahvahulga ees esinemiseks, oleks pidanud selle sisule ja ettekandele palju enam rõhku panema ja mitte ülepeakaela tegema, mis meele tuleb.

Nagu juba eelpool tähendatud, on kahe rahva lähenemisel esimese järgu tähtsusega täielik tasakaal mõlema vahel, nagu iga lepingu sõlmimisel, et mõlema poole huvid oleks õiglaselt kaitstud. Selles mõttes ei saa otsusi keele õpetamise asjus kuidagi pidada vastuvõetavateks, sest soome keele õppimisele meil suuremat rõhku pannes kui eesti keele õppimisele Soomes ei tähendaks see mitte rahvaste lähenemist, vaid ühe rahva teise mõju alla sattumist. Tarvilik tasakaal puudus ka läinud üliõpilaspäevadel, kus meie esitajate arv oli poole väiksem Soome omadest, neistki üks etendas täitsa passiivset osa, võttes sõna ainult paaril mõõdapääsmata juhtumisel. Meie üliõpilaskonna edustus peaks tulevikus enam rõhku panema sellele, keda saata, ega lep-

pima sellega, et on keegi, kes nõus minema ja asi sellega.

Kõike kokku võttes võib mõeldud üliõpilaspäeva tagajärgedega siiski rahul olla, kuigi need oleks võinud olla palju suuremad. Otsekohesteks positiivseteks tulemusteks on siin laulukoori esinemine, kes andis hea tunnistuse meie võimistest sel alal ja tutvustas Eestit suurematele hulkadele, tõi Eesti Soomele saja kilomeetri võrd lähemale, nagu tähendati ühes kõnes. Teiselt poolt õppisid inimesed üksteist tundma ja soetasid isiklikke tutvusi, mis pole sugugi tähtsusetat rahvaste lähenemisel. Mis putub tehtud otsustesse, siis saavad need oma tähtsuse alles teostamisel.

Millele meil tulevikus peaks kõige enam rõhku pandama, et Soome-Eesti lähenemine sünniks meile soovitavas sihis, on Eesti lähem tutvustamine Soomes, püüdes endale võita väärilise poole seisukohta. Ei ole kültalt sellest, et ütleme soomlase olevat enda armsa venna, ei ole küllalt südamlikkudest sõnadest, vaid on vaja näidata ka konkreetseid aluseid, mis Soomelegi teevad tarvilikuks lähenemise. Lähenemissammudes aga, nagu juba varem tähendatud, peab loodama täielik tasakaal ja püütama üle saada raskustest, mis selle juures võivad tõusta, hoidutuma väärsammudest, mis senisel alal tehtud. Peale selle peab Vennasmaa ja -rahva lähemaks tundmiseks, mis on üks lähenemise põhitingimustest, enam õpitama üksteise, Soomes eesti ja Eestis soome keelt, nagu rõhutasid ka mitmed kõnelejad läinud üliõpilaspäevadel, mis võimaldaks üksteise kultuuriga tutvunemise ja üksteise mõistmise. Muidu jääb hõimuaade ainult paberile või ainult kitsamate ringide ilusaks unistuseks. K. K.

Selle järele meie ei saa mitte õiget pilti, mis oli 5 aasta eest, mis „Veljesto“ tekkimise tingis, veel vähem õige pildi saame tolaeagsetest oludest, ümbrusest ja meeltest. Meie ei näe ka kuigi objektiivset pilti, mida „Veljesto“ (kui abstraherida autori isiklikust soovide ja tundeilmast) on enesest tegelikult nende aastate jooksul kujutanud. Lühidalt — missugune on olnud „Veljesto“ embrio ja evolutsioon?

Omas erinumbris on „Veljesto“ tarvilikuks pidanud järgmist kokkukirjutada, mis nähtavasti pidi olema tema isaks:

„Oli läila ja oli igav. Ega saand midagi teha. Ega teadnudki. Ei osand ju kuskilt päale hakata. Olime võõrdunud igast ideelisemast mõtlemisest, veel enam sotsiaalselt, idealistlikust mõtlemisest. Aeg ja temaga kaasas käivad puudusekannatused oli harjutanud kõiki mõtlema kõigepäält omale isikule, omale mõnule ja — omale lõbule.

Niisugune oli ilm meile anno 1919/20. Ainuke kõrgema, huvitavama elu võimaldaja oleks võind olla EÜS. Kuid ka see oma paarisaja üksteisele võõra liikmuga oli külm, oma viriseva ja kõleda vaimuga ning mõttevaeste ametlikkude koosolekutega igav, oma peaaegu midagi vaimlist elu võimaldava ainult ametliku ilmega ideetu ja tühi, (vähemalt nii näis meile tookord!), kõigepäält aga vastumeelt oma joomingutega ning „rebaseid“ jöhkralt käsutavate buršidega, kes vist küll vaevalt ühestki korporandist ses suhtes taha jäid. Muidugi ei puudnud sääl ka vastasrind vanemategi liigete seas sellele EÜS'is igi-

kestanud korporatsiooni poolele (surematule „Fraternitas Viliensisile!“). Aga see vastasrind oli tookord ise veel võimetu. Ja inimesed, päälegi, olid sest nii paljuga väljaspool, et jõudugi ei jätkud selleks, et anda paremat. Mõned nooremate muutmisüritused naerdi lihtsalt välja, nii et nende algatajad varsti sellest loobusid. — Eriti eemaltõukav oli seltsi 50-a. juubeli-pühitus oma mitmepäevaste „raskete“ tagatippudega. Oieti võikski sest päevast pääle mälestada „Veljesto“ sündi!“

See on negatiivne sünnipõhjus. Tühjast, läilast ja pankrottii jäänud ümbrusest, ise jõuetu, ideetu ja valguseta tulevikuks. . .

Me peame sesse pihtimise sügavamale mõtlema, et siiski lõpuks „Veljesto“ tõelist sünnipõhjust tajuda. Ja loomulikult peab seda valgustama kogu tookordse aja taga-seinal. Sest ainult aja ning olude suured nõuded ja suured ideed on need, mille pääl olevaid kui ka sündinuid mõõdetakse.

Mis oli siis see uus idee, see hele paleus, see väärmatata jõud, mis uue seltsi „Veljesto“ ilma löi? Selle järele otsid August Anni ja tema joonaaluse ego kirjutatus asjata. . . Seda ei teadnud tema asutamiselgi mitte, veel vähem teised, sest, nagu tunnistab sama erinumber, „selle eriainelise inimrühma mõned (neist enestest) tahtsid ristida üsna iseloomutuks (!) „Eesti üliõpilasihinguks“, teised üsna koledaks „Teiseks Eesti Üliõpilaste Seltsiks“, kolmandad „Rohelise Kuu Klubiks“, Kivikas, oma sigulennutava ajajärgu stiilis, „Punaseks Porgandiks“ ja — lõpuks siiski kujunes „Veljesto“ vennaskund!“ Toepoolest, teda — ideed — ei olnudki.

Soome-Eesti üliõpilaspäevad Helsingis.

8.—12. okt. 1925.

Esimeste Soome-Eesti üliõpilaspäevade sihiks oli mõlema maa akadeemilise noorsoo tihketele lähendamine ja selle ning vastastikuse läbikäimise reguleerimine. Et üliõpilaspäevade tulemusi käsitletakse teisel, olgu siin antud ainult kokkuvõtlik ülevaade nende käigust. Siiski ei saa nimetamata jätta seda sõbralikkust, millega meie üliõpilasi vastu võtsid ülelahe kaasvõitlejad, ja sooja huvi, mida üliõpilaspäeva ja külaliste vastu ilmutasid soome valitsuse liikmed president Relanderiga eesotsas, eriti aga Eesti saadik Soomes Hellat ja konsul Vesterinen, kes oma ilmumisega austasid pea igat koosolekut ja koosviibimist. Viimane neist annetas muuseum Eesti üliõpilaskonnale albumi väljalõigetega kõigist soome lehtedes ilmunud kirjutustest üliõpilaspäevade üle. Mis puutub soome ajakirjandusse, siis jälgis see üliõpilaspäevade käiku väga tähelepanelikult, mida ei saa kahjuks öelda eesti ajakirjanduse kohta, vast peale paari erandi.

Volitatud esitajateks üliõpilaspäevadel olid Soome poolt: mag. I. Sipi ja mag. V. Helanen (Soome üliõpilaskond), üliõp. E. Virta (Turu soome üliõpilaskond), mag. N. Kärki ja kand. L. Hakulinen (akad. Karjola-selts), prof. K. Väisälä ja üliõp. E. Virta (Turu akad. hõimuklubi) ning mag. H. Suominen ja üliõp. E. Parikka (Helsingi akad. hõimuklubi). Eesti poolt mag. A. Anni ja üliõp. Kõstner (üliõpilaskond) ja mag. V. Ernits ning üliõp. E. Laid (Tartu akad. hõimuklubi). Üldse sõitis Eestist üliõpilaspäevadele üle 130 üliõpilase, nende hulgas umbes 80-liikmeline üliõpilaskonna segakoor juhataja Juhana Aavikuga eesotsas; solistidena sõitsid kaasa „Estoonia“ lauljanna pr. Mikk-Krull ja üliõp. pr. Leberecht (klaver). Vanematest tegelastest pidid üliõpilaspäevadele sõitma professorid M. J. Eisen ja J. Köpp, ning end. riigivanem K. Päts, kes aga mitmesugustel põhjustel sellest pidid loobuma.

Helsingi jõudmine.

Eesti üliõpilased jõudsid aurik „Violal“ Helsingi 8. okt. p. l., kus neid sadamas vastu võtmas oli rohke üli-

õpilaspere, kes end eestlaste auks olid ehtinud üliõpilasmütsidega, mida Soomes tavaliselt peale 1. oktoobrit ei kanta. Vastuvõtmaks olid ka saadik Hellat ja konsul Vesterinen. Soome üliõpilaskonna lauljad tervitasid külalisi lauludega. Vastuvõttetoimkonna nimel tervitas külalisi mag. Hakulinen. Sadamast sõideti laiali korteritesse, mis soome kaasvõitlejate poolt muretsetud.

Tutvumisõhtu Vanas Üliõpilasmajas.

Sama päeva õhtul oli korraldatud ühine õhtusöök Vanas Üliõpilasmajas, millest osa võttis üle 400 inimese, nende hulgas Eesti saadik ja konsul abikaasadega ning mitmed soome professorid.

Koosviibimisel öeldi vastastiku tervitussõnu, kus kõneldi hõimuaatest ja eelolevate päevade tähtsusest kahe vennasrahva lähenemisel. Kõnelejaist olgu nimetatud professori pr. Kettunen, Soome üliõpilaskonna abiesimees mag. Walden, prof. Tallgren, prof. Leiviskä, „Ylioppilaslehti“ peat. mag. Helanen, Eesti üliõpilaskonna esitaja mag. Anni ja V. Ernits. Kõned vaheldusid lauludega soome üliõpilauljate poolt ja muusikaliste ettekannetega.

Tutvumisõhtu, mis möödus ülevas meeleolus, kestis hilja ööni.

Üliõpilaspäeva pidulik avamine.

Järgmisel päeval, reedel, tutvustati külalisi Helsingi Rahvusmuuseumi ja Ateneumiga, millele kell 12 p. järgnes üliõpilaspäeva pidulik avamine Vanas Üliõpilasmajas.

Peale üliõpilaspäeva ametlikku avamist Soome üliõpilaskonna esimees Dr. Lehtise poolt ütlesid tervitusi Helsingi ülikooli rektor Suolahti ja haridusminister prof. Setälä, mis vastu võeti elavate kiiduavaldustega. Järgnesid tervitused Soome ja Eesti akadeemiliste hõimorganisatsioonide poolt, kus rõhutati käesolevate päevade tähtsust ja üliõpilaste tähtsat osa mõlema rahva lähendamises. Eesti üliõpilaskonna poolt tervitas abiesimees Kõstner.

Tervituste järgnes Dr. Y. Ruuthi kõne soomlusevõitluse praegusest seisukorrast.

Seda tunnistab „Veljesto“ erinumber, seda teavad kõik need, kes tol ajal meie üliõpilaskonna kohanimisprobleemid kaasa elasid. Mis siis oli? Selle kohta kirjutab „Veljesto“ erinumber ise: „Oli läila, oli igav. Ega saand ju kuskilt päale hakata. Tunti rahulolematust, aga ei mõeldud veel palju, kuidas olevat parandada.“

See on väga iseloomulik seisukord. See on väsimus ja tüdimus, veel rohkem — see on sisemine jõuetus. Ja küsimus ongi selles, kellele oma.

Kas on mingisugust õigust tõendama tulla, et terve see aeg, kogu meie elu oli tol ajal läila, igav ja jõuetu, ideetu sotsiaalselt ning idealistlikult?!

Ainult jõuetu ja resoneeriv enese-projektsioon võib nii tunda ja kõnelda.

Me peaks ikka praegugi mäletama, et see oli aeg, kus kogu rahvas sarnase ühise jõupingutuse hiilgavalt läbi tegi, mida seni täies ulatuses vaevalt veel hinnatud on. Ühel ajal heitlusega elu ja surma päale mitmekordselt tugevama vastasega tuli luua kõik: sõjavägi, varustuskorraldus, seljatagune rahu, omavalitsuse korraldus ja riigiparaat, tööstus, majandus — kõik, kõik. Kas see aeg siis tõesti suuremat ei sisaldanud, kui läila, igav ja tühi?! Kas nii tõendab, on kõrval seisnud rahvast ja mõõda hõljunud ajast oma pisikese tüdind minaga seltsis.

Ka üliõpilaskonna kohta ei ole sarnane hindamine lubatav, kes vähegi läinud aastaid tunneb, aga mitte ei otsusta oma enese mina või ligemate ühemeelsete järele. Mina olen teistsuguses üliõpilasingkonnas liikunud, ja sääli olid need ajad teisiti. Need olid just suured ja jõu-

rikkad ajad. Ei ole tarvis süinkohal põhjalikku käsitust anda, aga üksikuid momente peab siiski esile tõstma.

Ilmasõda neelas enesesse palju aktiivsemad üliõpilased. Seltside elu jäi selle tagajärjel ikka enam soiku. Mõnel neist tuli koguni oma ruumid pikemaks ajaks sõjavägedele alla anda. Kuid see aeg oli just üliõpilaskonnas ideeline ja aktiivne. Sõge oleks see, kes ei loe mingit tähtsust esimesel Eesti üliõpilaste kongressil (Tartus 1917) ja poliitilise propaganda keskkohta asutamisel, kihutustööl asutatavates polkudes ja sõjaväelaste koondamisel. Kes seda tegid? Igatahes mitte reflekteerjad, kellele kõik juba läila ja igav! Ehk edasi sakslaste invasiooni ajal. Targutajad olid jõuetud, aga vanemates organisatsioonides oli pinev elu: Kas astuda ülikooli, kuidas toetada meie rahvaarvamist ja tegelesi — lämmatava surve vastu? Siin mõttes ja tegetuses üksusena terve organisatsioon, terved suured üksused, kellele oma vilistlaste ja kaasvõitlejate näol rakuksed üle kogu kodumaa. Kes selle aja kaasa teinud, teavad, et meie üliõpilasisorganisatsioonid ei ole end kunagi nii ühtlaselt, jõurikkalt ja ideeliselt avaldanud kui siis. Invasiooni võimude ülikooli ei astunud, kuigi igasugune väljavaade lootusetu oli ja kõneldi koguni võimalikust väljasaatmisest. Ja kui invasiooni võim langes ning tuli koitma lõõnud vabadust uue pimeduse vastu kaitsta, siis ei olnud üliõpilased mitte viimased. Enne mobilisatsiooni oli organisatsioonide otsus täide viidud — kõik astuvad vabatahtlikult rahvaväkke. See oli üksmeelne otsus. Kas võib praegu tõendada tulla, et kõik see sündis ilma ideeta, sihtideta ja tervete ning jõuliste instinktideta, mis tunnistavad eluvõimelisest rahvast?! Ainult need võivad seda, kellel enestel tol ajal käed jõue-

Eesti üliõpilaskonna segakoori kontsert.

Sama päeva õhtul oli Helsingi ülikooli aulas Eesti üliõpilaskonna segakoori kontsert, mis oli kokku tõmmanud tungil saali täie kuulajaid. Kontserdil viibis ka president Relander abikaasa ja tütreaga. Lauljatele jagati rohkesti kiiduvaldusi ja annetati pärgi; väga kiitvate arvustuste osaliseks sai segakoor Soome ajakirjanduses.

Töökoosolekud.

Reedel peale lõunat peeti esimene volitatud edustajate koosolek, kus käsitleti hõimkeelte õpetamist koolides. Eesti keele õpetamisest Soome koolides refereeris mag. Hakulinen, esitades muuscas professorite Kettuse, Sarva ja Tunkelo arvamusel selle kohta, kuna soome keele õpetamisega Eesti koolides tutvustas lühidalt V. Ernits. Peale läbirääkimisi valiti segakomisjon ettepanekute väljatöötamiseks.

Laupäeval enne lõunat olid üldkoosolekud, kus kinnitati edustajate koosoleku poolt esitatud resolutsioonid, millele järgnes V. Ernitsa referaat hõimutööst üliõpilaskonnades, mis käsitles hõimutööd praktilisest seisukohast ja sisaldas mitmesuguseid ettepanekuid selle kohta. Ettepanekud tulid arutusele edustajate koosolekutel. Edasi refereeris Eesti Ingeri küsimusest üliõp. Valle, valgustades Ingeri ajalugu ja kultuurilist seisukorda ning protesteeris seal edasi kestva venestuse vastu. Läbirääkimistel näidati Eesti valitsuse vähest tähelepanu Ingeri kohta ja avaldati soove, et Tartu akad. hõimuklubi Ingeri asja parandamiseks samme astuks. Edasi kõnelesid karskustööst üliõpilaskonnades Dr. Heikinheimo (kes näitas soome üliõpilaskonna passiivsust selle vastu) ja V. Ernits.

Laupäeval peale lõunat peeti teine edustajate koosolek, mida jätkati Turus.

Teie presidendi lossis.

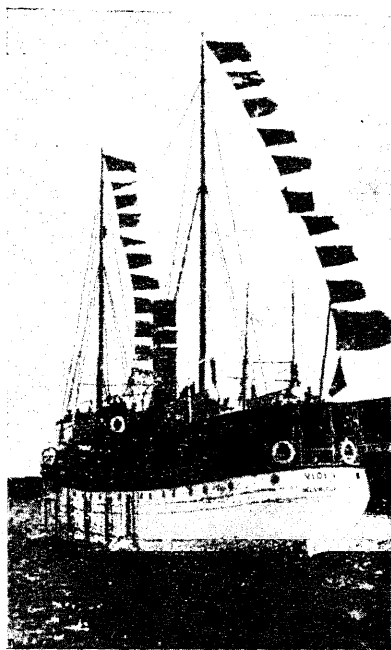
Laupäeval kella 4 p. l. olid eesti üliõpilased kutsutud teele presidendi lossi, kus neid vastu võttis president ühes perekonnaga, külalisi südamlikult tervitades. Lahkudes laulis üliõpilaskoor „Elaköön Suomi!“ ja isamaa hümmi. Lossis viibiti mõnikümmend minutit.

tult rüpes seisid, kes igasuguste probleemide udus reflekteerivad, kuid ka suurteil ajaloo momentidel tegudeni ei jõua, otsusele ei jõua, kas taplus ja verevalamine on õige või mitte. Aga nüüd on midugi selge! Sarnase hingeelu juures oleks me nüüd äraõigut olnud.

Kui aga siiski mõni „kund“ leidub, kes nendest aegadest läbi on käinud, kuid tõendab, et kõik oli läila ja tühi, siis on küll need inimesed ise võõrad ja läbikäijad olnud sel ajal. Ja nüüd tahetakse sarnasest hingeolust tagant järele „kunna“ sündimisele hambaraha tagada! Oleks parem olnud, kui sarnaseid põhjendusi ei oleks kokku kirjutatud.

Ehk võtame ka viimase aja, 1920 algusest kuni praeguseni. („Veljesto asutati 1920 a. sügisel). EÜS-i 50-a. juubelpäevade järele, just sellest ajast, mis pidi olema tühi ja pankrott ja millest nüüd „Veljesto oma sünni kuulutab, läks välja mõte: üliõpilaskond tuleb luua. See idee oli üks juubeli tulemustest. Ja üliõpilaskond on loodud. Maikuu 1920. Niipalju kui mina seletan, on see meie üliõpilaskonnas õieti ainekene idene nende 5 aasta jooksul. See kõneleb meile paljust. See oli suurem raamide otsimine aheldamata jõule, üliõpilaspererele, mille ajaratas tema harilikkudest roobastest välja viinud. Mis on aga selle aja jooksul annud „Veljesto“?

1919/1920 oli aeg, kus üliõpilased (ja nende ühingud) kõike muud tegid, aga veel mitte oma normaalsel õppetööl. Suurem osa oli veel sõjateenistuses kinni. On täiesti arusaadav, et aja-haigus, mis ilmasõja ja revolutsioonide mõllus pea kõiki rahvaid puudutas, nende vaimlise ja ainelise ellu haiglasti jälgi jättes, et seda aja-haigust ka meie üliõpilaskond põdes. Aga ta ei olnud mitte tardunud ja tuim, ka

„Viola“ sõidab välja Tallinnast.

Laupäeva õhtul oli Aleksis Kivi sünnipäeva puhul Rahvusteatri „Nõmmekingseppade“ etendus, millest eesti üliõpilastel võimalus oli 50% hinnaalandusega osa võtta.

Külaskäik Turgu.

Pühapäeva hommikul sõideti Helsingist Turgu, kus sama päeva õhtul pidi olema üliõpilaskonna segakoori kontsert.

Turgu jõuti peale lõunat kella 3 paiku, kus külalised laulu ja elaguhüüetega vastu võeti ning korteritesse toimetati.

mitte ideetu — seda näitavad eelmised lühidad read. Ümberpöörduvalt. Jõudu oli palju, usku ja julgust — ainult liiast oheldamata avaldus ja liikus see. Sest et aeg oli sarnane. Aga tõbine, mäda ja otsas ei olnud meie üliõpilaskond mitte!

Kui August Anni ja tema „kund“ selle aja-haiguse all rohkem kannatas, nii et muud oma ümber ei näinudki, siis võis see tulla ainult nende füsioloogilistest ja hingelistest eeldustest, nende isiklikust väsinud ja tahtejõuetust konstruktsioonist. Aga kas võib siis tervet aega ja oma ümbrust mädaks ning tühjaks tembeldada?!

Ei või. Sel iseenesest nii väiksel sündmusel, nagu oli mõne noorliikme lahkumine EÜS-ist 1920 a., oli omad lihtsad ja harilikud põhjused, mis ei õigusta näkku lõõmast ümbrusele ja ajale. Asja tõeline külg oli sarnane, et August Anni ja tema hingeelu laadilised 9 reflekteerijad EÜS-ile orgaaniliselt võõrad olid. Seda tundsid nad ise, seda teadsid teised, kuid mis iseloomulik — seda võib ka praegu nende kahe isesuguse vaimu analüüsiist konstrueerida. EÜS on meeste ja tegude selts, maskuliin selts oma põhihelil poolest. „Annikund“ oma feminiin-filoloogilise mõtteviisi ja „õilsete“ huvidega tundis end sääl algusest lõpuni ebakohasena. Üks-kaks võõrahingelist ei saanud ju EÜS-i enese järele võtta (seda ei suuda ka sada, kes praegu iga aasta juure tulevad). Mis siis loomulik, kui lahkuda ja omaette grupp moodustada. Seda ei saa keegi pahaks panna ega ole ka pahaks pannud. See on selge. Lahkumine läks ilma suurema tähelepanekuta — ja siin ongi vist koerakene maetud. On ju iseenesest mõistetav, et kui noored inimesed oma veendumuste või tundmuste eest väljas

Vastuvõtmine ülikoolis.

P. 1. kell 5 oli külaliste vastuvõtmine Turu soome ülikoolis, kus külalisi tervitasid rektor Koskenniemi ja Turu üliõpilaskonna ning akad. hõimuklubi poolt mag. Penttilä, avaldades oma rõõmu lahetaguste hõimude tuleku üle ja lootes, et külalised Turust kaasa võtavad kõige paremad mälestused, sest et neid seal vastu võtab puht soome üliõpilaskond. Eesti poolt vastasid mag. Anni ja V. Ernits. Peale tervituste tutvuneti noore ülikooli ruumidega, selle raamatukogu ja laboratooriumidega.

Eesti üliõpilaskonna segakoori kontsert.

Õhtul oli Turu akadeemia saalis Eesti üliõpilaskonna segakoori kontsert, millest väga elavalt osa võeti ja lauljatele rohkesti kiitust avaldati ning pärja ja lilli annetati.

Koosviibimine.

Juba esimesest silmapilgust valitses vastuvõtjate ja võõraste vahel südamlilik ja kodune vahekord. Kõrgemale tipule tõusis aga meeleolu peale kontserdi „Phoenixi“ kohvikus korraldatud koosviibimisel, kus peeti terve rida kõnesid, mis olid kantud sügavast hõimuaatest ja sätendasid nooruslikust humoorist. Koosviibimisel kõneles ka Eesti saadik Hellat.

Õhtu möödus märkamata lauldes ja vastastiku elagu hüüdes ning alles hilja peale keskööd lahkusid võõrad traditsioonilist lahkumislaulu lauldes.

Tutvumine linnaga. Lahkumine.

Järgmisel päeval käidi vaatamas Turu kunstimuseumi ja vana lossi, kust sõideti „Laulun Ystäväte“ poolt korraldatud einele. Kell 2 p. l. lahkuti liigutatud meeleolus Turust, mis lühikesest ajast hoolimata oli külalalistele saanud armsaks ja omaseks.

Pidu Helsingi Rahvusteaatris.

Sama päeva õhtul oli Helsingi Rahvusteaatris korraldatud pidu, mille eeskavas orkestri ja E. üliõp. segakoori ettekanded, kõned, eesti rahvatantsud meie üliõpilaste poolt ja kaks lõppvaatust A. Kitsbergi „Tuulte pöörise“. Pidul viibisid mitmed Soome valitsusliikmed president Relanderiga eesotsas, ülikooli rektor ja õppejõude, Eesti saadik ja konsul. Pidukõnega esines Soome poolt prof. Tallgren, Eesti üliõpilaskonna nimel kõneles mag. Anni.

Pidu lõppes soome ja eesti üliõpilaste koosviibimisega, kus meie poolt öeldi tänusõnu südamliku vastuvõtu eest.

Lahkumine Helsingist.

Teisipäeva hommikul lahkusid meie üliõpilased Helsingist aurik „Ebba Muncck'il“. Saatma oli ilmunud rohkesti soome kaasvõitlejaid ja tuttavaid ning Eesti saadik ja konsul. Liigutavate lahkumiskäepigistuste järele ruttavad külalised laevale, mis nad meie üliõpilaste laulu saatel viis vennarahva pealinnast. Lahkumine oli väga südamlilik ja külalised töid Soomest kaasa kõige paremad mälestused.

on, et nad siis ka arvavad, et nad maailmasid paigast pööravad, kui see aga äkki mingit mõju ei näita, on nagu suure hooga tühja löödud. Ja see ärritab, kauaks ajaks. — Teisest küljest on tähelepanekuta lahkumine ka uue seltsi ideelise kandejõu pääle mitteergutavalt mõjunud, kuna ühtegi juhust ei olnud põhimõttelises ja ideelises kokkupõrketules end selgemini kujutada ja karastada. (Aga „kund“ trööstib end ju sellega, et kõik ümberingi oli tühi ja mäda).

Ilma selle „koerakeseta“ ei oskaks praegu mitte ette kujutada, mispärast A. Anni joonealusel egol — mis harilikult palju otsekohesem ja avalikum — tarvis oli just niiviisi „Veljesto“ süüdi põhjendada ja tookordset aega hinnata. Lahkumine sündis vaikselt, ja see kõik oli täielikult ununenud. Sellepärast on üleearne siinkohal veel polemiseerima hakata eelpool toodud tsitaadi lõpuosaga, mis sihitud ainult ühe organisatsiooni vastu. Sääli on asju kokkupudistatud vabalt ja kerge käega. Ainult ühte peab toonitama: minu teada oli siis ja on praegu EÜS-is maksev põhimõte — kaasaaitav tähelepanu iga iseseisva ürituse vastu, mis vähegi õige ja elukohane. —

Aga kui me nüüd enestelt siiski küsiksime, mis „Veljesto“ on annud, ma ei ütle mitte uut, vaid võrreldes vähemalt sellegagi, mis üliõpilasperes tol ajal ja tänini liikunud, nagu eelpool lühidalt puudutatud? Ei ole minu ülesanne praegu seda vaagida, tahtsin ainult kinninalutada, kuidas oma sünnipõhjusti ja olusid ise hinnatud. Küsimus on selge. Ka tähendatud artiklites ei leidu sellele kuigi positiivset vastust. Sellepärast on üleearne selle juures pike-malt peatada.

*

Omalt poolt loen loo sellega lõpetatuks. Olen kõnelnud kui üks, kes ka kuulus tolaeagseesse üliõpilasperre. Eks igaüks otsusta ise, missugused need ajad ja ageerimised olid. Minu meelest aga oli siin puudutatud kogu meie üliõpilasperre, tema lähema mineviku au.

Teen selle „vabanduse“ vist küll sellepärast, et juba praegu, kirja lõpetades, mul väike kahtlus tundub, kas üldse tarvises sellest „põhjendusest post factum“ juttu teha.

28. X. 25.

Hugo Kukke.

Akadeemilise Kirjandusühingu Dramaatilise Osakonna ettekannete- õhtu „E. Ü. S-is“ 30. okt.

Akadeemilise Kirjandusühingu tegevus on osutanud ikka aktiivset tahet publikut kunstiga vahenditumasse kokku puutesse asetada, vastuksa resigneerivale käegaheitmisele, mis avaldub vanemais kunstiinimesis. Kuivemate teaduslikkude sihtide harrastamise kõrval on Akad. Kirjandusühingu pakkunud võimalusi eriti noortele ka kunstilisiks väljendusiks, ei ainult kirjanduse, vaid ka teiste kunstide alal.

Elavaks kunstiõhtuks sai ühingu Dramaatilise Osakonna viimane esinemine „E. Ü. S-i“ väikeses, kuid kes otstarbeks siiski sündsas saalis. Seegi õhtu täitus noorte ettekannetega, välja arvatud tuntud ja tunnustatud sõna lavalise tõlgitseja pr. L. Reimanni deklamatsiooni. Õhtu kõneline algus hr. Jaan Pertilt L. Koidula novellist „Loigu perenaine“ (ilmunud „Eesti Postimehes“ 1881) äratas taas meele selle unustatud ja kirjandusajalugudes mainimatu teose. Õhtu muusikalisteks ettekanneteks oli annud kompositsioone R. Ritsing, tõlgitsejatena esinesid pr. L. Pirn ja akad. kahekordne naiskvartett pr. L. Paigalises juhatusel. Eriti vastav Ritsingule selgele ja kargelt lüürilisele meloodiale tundus pr. L. Pirni hääl, mida veelgi soodustas ka hääle vastavus väikesele ruumile. Deklameerijana esines pr. L. Reimanni kõrval lõpuks veel hr. K. Ader, keda küll varem paremini viimistletud vormis ja ka kirjanduslikult väärtuslikumate asjadega esinemises on kuulnud.

Täis istekohad ja seinääredki tõendasid, et ses laadis korraldatud esinemised murravad tavalise leiguse ja väärt on kordamiseks.

Os. Ri.

Üliõpilaslehe senised tellijad organisatsioonid:

„EÜS“ — 356; EÜS „Liivika“ 41; EÜS „Veljesto“ 26; „E. Naisüliõpilaste Selts“ 101; EÜS „Ühendus“ 22; EÜS „Raimla“ 41; ÜS „Concordia“ 33; NÜS „Ilmatar“ 15; korp. „Estica“ 1; korp. „Ugala“ 1; korp. „Filiae Patriae“ 1; korp. „Indla“ 1.

Muljeid esimeselt Skandinaavia-Balti üliõpilaste konverentsilt.

Alus Skandinaavia-Balti üliõpilaste lähemale läbikäimisele pandi käesoleva aasta augusti kuul Lundis (Rootsi), kus 12—14 aug. ära peeti esimene Skandinaavia-Balti üliõpilaste konverents.

Rootsi üliõpilaskond kui mõtte algataja oli ühtlasi ka konverentsi kokkukutsujaks.

Esitatud olid Daani, Eesti, Läti, Norra, Rootsi ja Soome üliõpilaskonnad, puudus Leedu.

Juba 1914 aastal on rootslane Dr. Olaf Sundin kõnelenud Skandinaavia-Balti üliõpilaste konverentsi tarvidusest, kuid ilmasõja tõttu jäi mõte seni teostamata.

Nüüd, juba enam kui kümne aasta järele, on mõte uuesti üles võetud, on astutud ka esimene samm selle elluviimiseks — on kokkutuldud ja ühiselt mõtteid vahetatud Skandinaavia-Balti üliõpilaskonnade moodustamise üle. Üksmeelselt tunnustati tarvilikuks Skandinaavia ja Balti üliõpilaskondade lähem läbikäimine ja koostöö — sõbralik, poliitikavaba kultuuriline lähenemine, kuid loobuti esialgu kindla organisatsiooni loomisest, mida käesoleval juhtumisel küll õnnelikuks tuleb lugeda, sest seni, kui üliõpilaskonnad üksteist nii vähe tunnevad kui seda Skandinaavia ja Balti, ei saa ka kõnelda otsarbekohaste koostöö aluste leidmisest, mis kindla organisatsioonile kahtlemata tarvilikuks.

Viimane asjaolu sundis läbirääkimistel erilist

rõhku panema vastastikuse tundmaõppimise edendamisele.

Selles suhtes peeti eestkätt tarvilikuks õppereiside korraldamist ja vastastikust osavõttu suurematest üliõpilaspidustustest, nagu üliõpilaspäevad, kevadpühad j. n. e.

Vastastikuse informatsiooni keskkohaks määrati Lund.

Teine osa läbirääkimistest oli pühendatud CIE (Rahvusvaheline üliõpilaskonföderatsioon) tegevuse arvustamisele. Rootsi esitajate arvamine CIE suhtes oli äärmiselt pessimistiline, CIE olla vaid poliitika tallermaaks, mis rahulikku koostöötamist takistab.

Ridade vahelt võis lugeda juhtumise korral ka CIE-st väljaastumise kavatsust.

Siin avaldus Skandinaavlaste iseloomulik joon — tegutseda vaikselt, erapooletult omaette, vastasel korral loobuda! (Norra väljaastumine CIE-st.)

See karakteristlik joon on vast osalt seletatav eraldatud geograafilise asendiga, teiselt poolt kõrge kultuurilise tasapinnaga ja võrdlemise hea majandusliku olukorraga.

Kui suurt osa, selle sõna kõige-paremas mõttes, erapooletud rahvusvahelise idee levitamisel ometi etendada võivad, näitas juba järgnev CIE nõukogu istang, kus nii mõnedki kriitilised momendid erapooletute taktilise ülesastumisega lahendati.

Ei saa ka nimetamata jätta, et Skandinaavia

Pudemeid Soome sõidult.

Üle tormise lahe.

Seni, kui veel pahemal sinetas Naissaar, ei olnud midagi. Oli nii kena vaadelda smaragdrohelist merd ja imetleda kaunist vaadet Tallinnale. Ainult sarnane imelik kōdin oli südame ümber, nagu oleks seal keegi kobanud peenikeste, peenikeste sõrmedega. See aina tegi nalja, sundis vallatama tütarlastega ning nende meelest oli ka kõik nii kangesti lõbus ja kena. Vaevalt oli aga vallale peasenud tuulehoog Naissaare põhjaninalt, kui äkki vallatavale näole ilmus surmatõsidus, vaatas paar korda nagu otsides ringi, näis siis nagu millegi üle hirmsasti pead murdvat — ja kadus, mine tea kuhu. Varsti oli aga kõik hoopis selge, kui ei olnud aega enam põgeneda üksildasse paika, et alata merega juttu, tumedat ja südantlõhestavat. Ja varsti oli meid ainult paar laeva pāras, kes võisime istuda veel rahulikult, endasse süvenenult, tundes kuidas südame all igal üheksandal lainel keerati nagu oherdiga ja horitsont läks äärmiselt ekspressioonistlikuks. Merivesi näis aga vastikroheline kui sapp.

Ernits ja konjak.

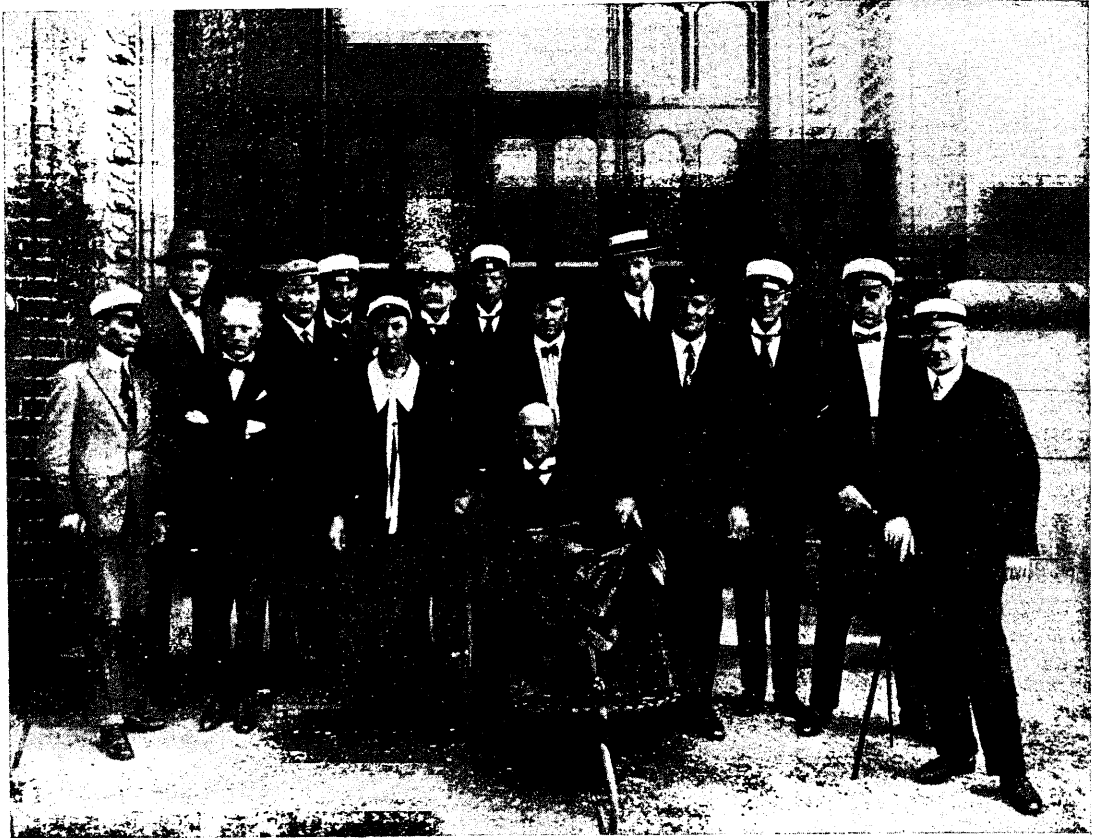
Sõitsime parajasti mööda ühest kummalisest laevast, kes enda ankrusse heitnud lausa merele, mille vastu Ernits tundis elavat huvi, meie aga arutlesime, milliseid suurepäraseid viinu võiks sisaldada see tühipaljas karbikene seal merel, kui parajasti lauale ilmus konjak. Ernitsale ka, kes aga selle tõukas endast kui katku ja alustas juttu eeskujulikust Soomest, kes endast heitnud alkoholi kütked. Kuulatasime ja vaiksime.

Tagasisõidul püüdsin mina teha juttu karskest Soomest, kuid Ernits tähendas, et ta on väga hästi asjast informeeritud, sest ta olevat intervjuueerinud kaht Soome karskustegelast. Põrsin kellegi kaasreisija poole, Ernits kuulatas ja vaikis.

Soome sild.

Nagu ma veel pole öelnud, oli meie üle lahe sõidu eesmärgiks Soome silla ehitamine, läksime selle alustugesid kõvendama, nagu kirjutab üks ajaleht luulekeelele. Pean siin selle Soome silla ehitamise kohta lähemalt sõna võtma, et näidata selle töö ränkust ja aegsasti bareerida võimalikke kallalekippumisi väheste tagajärgede pärast. Kes mäletavad Paabelli torni ehitamise õnnetumat saatust, need peaks mõistma raskust, millega sarnased ettevõtted seotud. Sest on raasike visa edenema töö, kui teine kõneleb siunamisest ja sellega tahab sind õnnistada, sina aga paatosega puhud vaimust, kuna teisel selle juures tulevad patused mõtted naisest. Kuid pika peale said siiski mõned pulgad silda taotud, et elagu Suomi ja eläkōon Viro, ja umbes nõnda edasi. Agaramad aga olid suure eduga pannud aluse tulevasele ühissoome keelele. Olgu siin üks geniaalseim sõnasünnitus — leibonen, mis tähendaks ühissoome keeles leiba. Ideaalseima lahendusviisi Soome Eesti lähenemiseks soovitas aga üks soomlane — õppigu eestlased hästi soome keelt, võtku sealt võimalikult rohkesti sõnu ja vorme oma keelde ja ühissoome keel, see lähenemise alus, olevat valmis. Tõesti sellele pruugib ainult veel juurde lisada, et kuulutame Helsingi ühiseks pealinnaks ning sild on kõvem kui kõva. Kahjuks ei ole ametlikult sillaehitajad seda projekti veel omaks võtnud.

L. Ä.

Esimesest Skandinaavia-Balti üliõpilaste konverentsist osawõtjad.

Pahemalt paremale esimene rida: Thorsten Berg (Lund), Hugo Kukke, Elise Käer (Tartu), Gustav Stern (Göteborg), N. Bache (Oslo), S. Lindman (Stockholm), O. Ölander (Helsinki).
Teine rida: Nikander (Helsinki), Edgar Rempe (Riia), prof. Axel Herrlin (Lund), Otto Wangson (Lund), Lange (Trondhjem), J. G. Haarh (Kopenhaagen), H. Kristoffersson (Göteborg).

ja Balti üliõpilaskonnad CIE-s tugeva üksuse moodustavad ja kahtlemata mitte viimast osa ei etenda poliitika-vaba õhkkonna loomisel.

Selles mõttes on Skandinaavia Balti lähene-misel, peale otsekoheste omavaheliste kasude, ka veel laiaulatuslik tähtsus rahvusvahelise läbikäimise edendamisel.

Esimene Skandinaavia-Balti üliõpilaste konve-

rents ei tohi seega viimaseks jääda, temale peab järgnema rida teisi.

Eesti Üliõpilaskond on kohustatud siin aktiivselt välja astuma, sest ei puudu tõde, konverentsil öeldud, Norra üliõpilase sõnades: „Tee Tartust Osloni näib lühem olevat, kui Oslost Tartuni!“

E. K.

Soome uuem lüürika.

Mag. E. Enäjärvi kõne järele, mis peetud Ak. Kirjandusühingu koosolekul.

Soome kunstlüürika elab aastasaja esimesel aastakümnel oma seniaegset kõrgemat tõusu. Eino Leino õieti loob meie lüürika. Ta on varaküps, avaldab esimese luuletuskogu enne 20 a. Tema induitsioon tungib rahva hinge. Leino lõi luulelise traditsiooni. Ta paremad aastad on 1900–1910 samal ajal ilmub tema kõrvalle üsna teiseney lüürikutepõlv: Lariin Kyösti, Belmani hingesugulane, L. Onierva, esimene tähelepandav naislüürik (esikogu 1904 a.)

Kaks aastat hiljem saabub Koskenniemi. Sellel on enam kultuuri kui looduslikku ürgjõudu, ta on ennem mõtleja kui laulja.

Sõjaaegseilt aastailt on soomlastel ainult kaks tähelepandavat lüürilist sõnumit: Juhani Siljo ja Aaro Hellaankoski omad.

Juhani Siljo, otsekohene, kirkas ja mehine, on kolme luuletuskogu, ühe värsivormis näidendi ning lõovate raamatuarvustustega saavutanud püsiva nime.

A. Hellaankoski on mässav, ähvardav vaim, valmis kodanlusele näkku lööma.

Hellaankoski on vahemeheks vanema ja noorema, nii ütelda 20-date aastate lüürikutepõlve vahel.

See noor põlv on iseseisvuse aja kasvandik. See lüürika õitseb veel kobades oma vormi ajakirja „Nuori Voima“ veergudel 1920 ümber.

Nende nuorivoimalaste lüürikutepõlv nimes on: Einari Vuorela, Katri Vala, Elina Vaara, Lauri Viljanen ja Uno Kailas. Einari Vuorela on nuorivoimalastest luuletajaist

Veel õppursõdurite autasu asjus.

Õppursõdurite autasu asjus on viimasel ajal juba mitmeti kirjutatud nii „Üliõpilaslehes“ kui ajalehe veergudel. Ent on ikka nii, et enamtähtsaile ehk iselaadilisele asjale ka enam tähelepanu pööratakse. Ja kui õppursõdurite õppeabinõude kogudegi üle on asjaosalistel mitmeti tulnud sõna võtta, siis küll sellepärast, et siin on asjaolud tegelikult samavõrd segased, kuivõrd küsimus ise on põhimõtteliselt tähtiski.

Praegu loetakse vastavalt poolt õppursõdurite autasu hulka, mis seisab tasuta õppimises kõrgeemas koolis, ka õppursõdurite õppeabinõude kogud. Ei ole aga raske ette näha, et kuigi selle arvamise ekslikkus küll olevikus nii silma ei torka, kui lähemast tulevikust tagasi vaadatakse see seda selgemalt avalikuks tuleb. Siin tahaksingi maalida mõningaid paralleele seda küsimust võrdlevalt käsitades.

Teatavasti väheneb õppursõdurite arv ülikoolis

aastaastalt. Kes lõpetab, kes asub muule alale ja jääb eemale. Meie ajal ikka vist enam ei ole viisiks käia eluaeg ülikoolis. Tekib küsimus, mis saab sellest õppursõdurite raamatukogust nüüd, kui ei ole enam õppursõdurid. Usun, et neid ei müüda mitte armutult antikvaariumidesse, vaid nad jäävad edaspidigi ülikooli raamatukogu juure. Ning uus põlv üliõpilasi tuleb ja tarvitab neid mitte enam kui autasu, vaid üldistel alustel tasuta.

See uus põlv üliõpilasi tuleb ja saab raamatuid tarvitada vahetult ülikooli raamatukogust. Õppursõduril ei olnud aga seda võimalust mitte. Tema otsis läbi, võib olla, mitmete linnade raamatukogud ja antikvaariumid ning ostis raamatuid kokku, s. t. muretses ülikoolile raamatukogu enne kui võis seda tarvitada. Ent sellest on veel vähe. Ligemal vaatlusel selgub

vanim nii isikliku kui ka luuletaja ealt. Ta on nüüd vähe üle kolmekümne. Ta on maamees, metsade mees; tema luulest uhkab kevadet, päikest, looduse tuhandeid värve ja helisid. Ta esimene luuletuskogu „Vilepuhuja“ (1919), teine „Kevadhartaus“, ja lüüriline romaan „Kevätlaulu maakylästä.“

See on tundelüürik, instrument, mille kaudu loodus kõneleb. Tema värsid elavad ennekõike keele ja rütmirõõmust, imevärskelt ja rõõvalt kui vaba „aine rõhust“ on luuletus „Printsess ja trubaduur“.

Tule akna alla
tule varvuli
lõõ ruudule udusulgi!
Ma kuulan,
ma kuulan
käsi väristes südamel.

Kuid luuletaja näib hakand kahtlema endistes Jumalates, on rebind end seniaegsetest tunnete ja tunnelmaist ja kobab nüüd tusage ja pimeduses. Einari Vuorela on toonud soome lüürikasse õige omapärase loodustunde: herge ja rõõmsalt väratava, värse, lihtsa ja otsekohe.

Katri Vala, kes karmilt piiratult teostab oma laadi, on imeline, kibe tilk kogu soome lüürika vahutuses. — Ta istub eraku onnis ja unistab jäigalt oma ette vaatavate silmadega tugevasti dekoratiivseid unelmaid. Need on enamjaolt kauged viirastused.

Talle on tuntud hirm. Hullumeelne äratub ta ja talutab kuuvalgesse saali, kuhu tungib mädanevate lehtede lõhn. Hullumeelne kõneleb, ta laused on täis jäätavat, meeletut hirmu: kõik saab mullaks, kõik su liikmed, su kabadad sõrmed, su punane suu, kõik on varsti must muld. Ta põgeneb, kuid meeletu häälgub ta järel: „Sured, sured, sured.“ Või ta näeb koolja magavat järve põhjas, ilgelt naeratades. Jõuetuna hirmust ei või ta liigahtada. Siis kukub koolnud lind ta silmle, ta roomab kiljatades ja — „aina lähedal — naeris koolja kõvasti.“

Kadri Vala jätab kõrvale väikese ja ebaolulise. Tema maailmas asuvad õõ, päikene, elu, surm. Kõik on viirastuslikult ehitud: õis avaneb, tilk kukub, värv kõneleb. Need pildid on loonud mõttekujutus, mis maalib söövutades, ja tunne, mis omab keskendava, elimineeriva laadiga on peaaegu puhas intellekt, täpne ja tugev.

K. Vala keskendus on dekoratiivne, stiiliseerimine. Selle dekoratiivisusega kooskõlas on mõttekujutuse eksootiline püüdnus. Ta armastab neid maid, mida Pierre Loti on armastand ja tema hirmub neist värvidest lilledest, mis

Baudelaire'ile on toonud hurma. Ta kirjutab „Tabiti sere-naadi“, ja „Etioopia fantaasia“ ning unistab „Taj Mahalist“, ihanast tempelist, mille india vürst on muistse ehitand oma armsama mälestuseks.

Elina Vaara liukuvad, kerged rütmid, mis tema loomupäraseks kalduvuseks, ja mida ta hoolega viljelnud. Ta on taotlenud hingelisi ballade. Nii „Unen Venhe.“ Mõte inimese igatsusest, igavesest unelmast, kelle saatuseks on igavesti elada väljaspool elavat elu, on siin saand väljenduskuju. Uni, kaunis noormees, liugleb omas venes kurblikkude pilkudega, liugleb mööda küladest ja linnadest.

Kuigi Vaara mõnedes varasemates luuletustes püüab tõlgitseda otsekohe aatelist vaimustust, on tal enne kõike tunne luuleliselt võimukas mõtlemise kõrval. Tema erisuseks on tema luuletuste arg, abras võlvus, mis ümbritseb tema luuletaja olemust mingisuguse „nüitunud printsessi“ tunnelmaga.

Kui lüürika pääomaduseks peetakse mateerijatus, on Elina Vaara Nuori Voima luuletajate puhtavereliseim lüürik.

Lauri Viljanen asetab enesele sügavama ja laiemaa eesmärgi kui ei keegi eelmistest. Ta ei rahuldu Vuorela laulva otsekoheusega, Vala piltide säruga ega Vaara unistava lüürilikkusega. Ta püüab luua enesele ühtlase käsituse oleva kujut ja otstarbest, ilmavaate.

Oma kogu (Auringon purjelt 1924) algnorra sonettidesse paneb. Viljanen oma tugivaima elutunde, selle õnneliku, koguva rahutunde, mis inimese seob siis, kui ta süda igapäevsuse võites, pääseb tundma selle suure oleva lähedalolu, mille väljenduks on loodus.

L. Viljanen on oma rühma esteetiliselt haritud vaim. Tema karakter on sama hästi kriitiku kui lüüriku.

Uuno Kailase esiluuletuskogu „Tuuli ja tähka.“ oli ilus ja isiklik. See oli väljenduselt karune, kuid siin võis tunda sisemist paatost; võis aimata aldishingelist inimest ja luuletajat, kellel on perspektiiv. Kailas osutus oma raamatus lüüriliseks mõtisklejaks, kes küll vabalt jõudis kirjutada puht objektiivselt kujutatavat lüürikat, kuid kellele sisemine tundmus oli tähtsaim. Ta skaala oli algusest päele lai, lüürilisest igatsusest kui objektiivselt — küünilise eluvaatluseni.

Oma esikogu järele on Kailas kasvand kõige päält kujutusvõimes. Tema olulisemad tunded tungivad nüüd esile vägevates, soome luulekunstis seninägematuis piltides.

Kailase luule on ühenduses meieaegse, pärast sõja luulega dramaatilisemalt kui kellegi muu Soome lüüriku luule — ta on ju ise selle aja laps, tema lüüriline avaldus on uue sugupõlve häälg.

veel huvitavamad. Õppursõdur pidi muretsema ülikoolile raamatukogu oma raha eest. Ainult siis, kui raamat oli raamatukogule üle antud, võis ta oma raha tagasi saada riigi poolt selleks saadud summadest. Ei oleks tal endal raha olnud raamatuid osta, ei oleks tal ka võinud tekkida mingit vahekorda raamatukoguga ja järjekult ka mingit õigust autasu pääle. Kogus ju raamatuid ei olnud ja riigi poolt õppeabinõude tarvis tema nimele saadetud raha välja ei antud. Osta ja vii raamat ainult siis! Seega on tegelikult tekkinud imelik eluvõõras nõue; autasu võis ainult see saada, kellel oli raha!

Ja edasi. Kui tulevane tudeng tarvitab nii viisi ülikoolile muretsetud raamatukogu tasuta, ei olnud õppursõduril ka seda õnne. Kui ta oli raamatud ostnud ja raamatukogule üle annud ning läks ülikooli kassast oma raha tagasi saama, pidi ta selle päält kviitungi tempelmaksu tasuma. Ent kui see raha oli ringkäigus selleks, et raamatut tarvitada saada ning nüüd vähenes, siis võib vist küll seda vahet raamatu tarvitamise tasuks arvata. Neist asjaoludest selgub, et autasu mõiste on siis võõrasse valda ära eksinud.

Võib veel tähendada, et ka õppeabinõude mõiste on lähemalt määramata ja piirlemata. Ei moodusta ju mõningad hädatarvilikumad raamatud veel õppeabinõude tervikut. See oleks ainult hädaasi millele ei tohitaks jääda peatama sarnases südamerahus nagu sennini on juhtunud õppur-

sõdurite õppeabinõude kogude juures. Ja kui isegi algkoolides, mis on põhimõttelikult õppemaksutud, õpilased tarvitavad veel omi raamatuid, kirjutusabinõusid jne. sedasama ka keskkoolides, siis on õppursõdurite õppeabinõude kogud ainus oma sarnane üksiknähtus tasuta kooli idee teostamisel. Ent kõige siinmainitu põhjal võib täieõigusega öelda: ebaõnnestunud üksiknähtus või katse! Selle ebaõnnestumise halvad tagajärjed aga lasuvad ainuüksi õppursõdurite õlul, kelledest paljude aine-line seisukord on muidugi kõhn. Paljud ju ainult autasu lootusest julgustatuna astusidki ülikooli.

Neist vähestest paralleelidest paistab välja praeguse seisukorra mitteõiglus ning õppursõduril on väga palju põhjust selle üle kibedust tunda. Tundub, et vastavalt poolt on oldud küllalt osavõtmatu ja hoolimatu õppursõdurile väga tähtsais küsimusis, on aetud asja nagu hädapärast, isegi põhimõttelisi aluseid õiglaseilt selgitamata ja maksuma panemata. Sellepärast tahaks loota, et asutused, kelle pääle Ajutise Valitsuse poolt antud õppursõdurite autasumääruste elluviimine pandud, selleks peatselt üldiselt vastuvõetava ja õiglase tee ning viisi leiavad ja selle teostamisele asuvad. Seda enam, et sarnane ebamäärane seisukord on kestnud juba küllalt kaua ning võib olla, on olnud edasijõudmise takistuseks nii mõnelegi õppursõdurile.

Albert Mikkar.

Randlaste juures.

Oma rahvast armastaja kuninganna kellelegi tundmata sõitis maad mööda ringi, et tundma õppida oma alamate soove ja elu. Kuid teel randlaste juure, kes asusid kaljusel mäeseljandikul vastu merd, juhtus õnnetus. Mägine, kaljude vaheline tee ei olnud kuningliku tõlla jaoks. Ta pillas selle mäe veerul vastu suuri kive — ja imelikul kombel pääsesid teedsõitjad tervelt tõlla rusude alt. Pääliolijad pidid varju otsima ümberkaudsetes urtsikutes, kuni käskjalg uute hobustega kohale jõuab. Endid. teada andmata asuti küllasse.

See oli vaeste kalurite asukoht, kus põlvest põlve pärandati võitlus mere ja näljaga, sest viili ei küpsenud kivistel mägedel.

Kuid ka siin sirgus noorimehi ja naisi, kelle huulil mängles rõõm, silmes unistus ja südames kuum veretuik oma igatsetu järele. Mured maeti siin orgude põhja, kurbus kanti laiale merele. Ja kui randlased laulsid, siis kajas see kui kaugel muusika, mis vabastab kuulaja ta suurest raskusest.

Kui teada saadi, et võõrastel kaasas pole vaenu sõnumeid ja et nad pole kuninga maksunõudjad, võeti kõik lahkelt vastu.

Oli pühapäeva õhtu. Noored kogusid pillide ümber orgu ja laulsid. Või istusid ringis maha, mille sees kullinate helides tantsisid mesisilmalised rannanelud.

Et võõrastel igav ei hakkaks, paluti ka neid noorte hulka. Säälsamas oli ka kiige, millel nooredmehed näitasid mitmesuguseid kunsttükke.

Ka kuninganna õtsus sellel. Olles harjumata kiigel, pandi ta hoidjaks küla tublim noormees.

See lihtne vastuvõtt, kus kõneldi võõrastega, nagu omasugustega, meeldis kuningannale, sest kunagi ei oldud tema ees vabad. Kõigile oli ta olnud valitseja. Kõik esinesid alandlikkude orjadena, kes ainult seda kõnelda püüdsid, mis nende emanda meelepärast olla võiks.

Ja kuninganna oli õnnelik. Ta tahtis korrakski olla ühesugune kõikidega, kellele usaldatakse kui omasugusele, tahtis olla korrakski ühesugune oma rahvaga, korrakski inimene. Täna tahtis ta olla nagu üks randlasist. Ja ta tantsis küla noortemeestega.

Kui langes niiskete ududega õö, lasi kuninganna oma saatjad minna, kuhu kellelegi õömaja lubatud oli. Ta tahtis olla, nagu mägede elanik, kes üksi oma kodu läheb. Kuid temaga sama teed tuli noormees, kes kiigel kuningannat hoidmas oli.

Agaga õö oli ilusam, et magama minna. Tõustes orust, kostsid kaua laiali-minejate naerdes huiked. Pääde üle lendles aegajalt veelindude parvi. Mäekülgedes põõsastes luskus õõpik. Kajas koerte haugatusi. Ja kõik oli vait. Nüüd tõusis kuu.

Polnud tuult. Merepind sädeles nagu peldaks ta kalliskive. Sarnase õõga sõidavad merele armastajad, kelle

Kriitika kriitikast.

Jaan Kärneri, tuntud luuletaja kriitilisi arvamisi eesti uuest lyyrikast lugedes tekkisid paar mõtet, jumal teab kui kandvat, mida sydamerahustamiseks siin ära võiks ytelda.

Kärner käsitleb luuletajaid, kes sama põlve kuuluvad, millesse ta isegi; on siis eriti lähedal nende yhistele huvidetele ja harrastustele. See on ytle mata omal kohal. Arvustajalt nõutakse kõigepäält, et ta sama vaimuga täituks, milles on loodud arvustetavad esemed. Harilikuks kriitika piiriks on yhtlasi aga juba loodus tõmmand, et ta kõige tahtlikkuse või tahtmatuse juures kipub muutuma oma ajajärgu ideoloogiks, ajajärgu vaimulime või voolu aadete teadlikuks selgitajaks ja syvendajaks. Niisuguste kaasatundvate kriitikutena esinesid omal ajal Suits ja Tuglaski; nemadki propageerisid ja põhjendasid endi kirjandusajajärgu ideid. Tuglas näituseks kasutas isegi Juhan Liivi loomingu seletamisel juhust selgitada symbolismi ja neoromantika põhiprintsiipe. Nii on alati lugu kirjanikkudest arvustajatega. Nende võitlustes ilmuvad sagedasti sympaatiad ja antipaatid ajajärgu piiride ulatuses. Nad on hääd seletajad sellele, mis on sulet neisse piiridesse; nad on niivõrd ajajärgu sisuga täidet, sellesse sisse eland, et ääremaad niihästi taha- kui ka ettepoole neid ei huvita, koguni võorastavad või arusaamatud tunduvad, isegi vaenulised või alaväärtuslikud. Nii on olnd lugu varem vanema kirjanduse käsitlemisega.

Nii on näituseks lugu Jaan Kärneri märkustega nooremate lyyrikute loomingu yle.

Hiljutine soome noore kirjandusteadlase mag. Elsa Enäjärvi häatahtlik käsitus soome kõige noorema põlve lyyrikute loomingu õpetab kõige selgemini, kuidas lugu võiks olla ka meilgi. Relatiivselimelise kinnituse leidis see näit. prof. Suitsi samuti häatahtlikkudes lõppsõnades: „Ytelge soome noormatele kirjanikkudele tervitusi ja teatage, et ka meil on olemas oma Adamson, Jaik, Raud, Vilmar Adams!“ Kui relatiivne ja subjektiivne on kõige tahtlikumagi objektiivsuse juures kirjanduslik hinnang! Peaaegu tyhistabki see teda ja paneb kahtlema igasuguse tõelise kriitika võimalikkuses. Kas ei võiks lõpuks yles tõsta küsimust, nagu kirjandusegi puhul: peab täituma sama vaimuga, milles on loodud kriitiline teos, et seda täiesti vastu võtta; peab lähenema kriitikalegi sama sissetundmise pyydega, nagu igale kirjanduslikule teosele.

* * *

Jaan Kärneri ylevaates sõja ja pärastsõja luuletajate loomingu võiks veel teiseski asjas mõtteid tekkida. Niihästi ühed kui teised ei puuduta aga teose otsekohest väärtust, vaid käivad selle ymber, yldse kriitikat puudutades.

Teoses antakse esmalt ajajärgu yldised raamid: verevalamiste masendavalt kitsikud ajad, milles aga juba vaimlise sisu otsimise tungid yhiskun-

hingede tagamaadel süttivad ja vaibuvad ookeani lainetused ja kellede kaugele püüdev vaade täitub igatsuste õnnedest ja piinadest, petlikkuist ja joovastavaist unekujudest.

Kuninganna palus noortmeest, et sõidutaks see teda merel. Kui lahkusid nad rannast, kostis järele armastajate laul. Ja see oli õnnelaul. Kuid mitte igasse kuulujasse ei too rõõmu õnnelaul. Nagu noolte otstega lõikas see noormehe ihhu — temal polnud oma armsamat. Ranniku kõigi neiudega oli tantsind ta, kõigiga oli purjetand ta lainetel — aga ükski neist ei olnud jõudnud tema südameni. Tema armastus polnud siin. Ja ilmaaegu kujutles ta endale mustasilmilisi saaretütreid, kes ootavad julgeid meremehi. Need saared olid leidmatud.

Kuulates armastajate laulu, mis paisudes nuuksus ilmsi unedes, tundis ka kuninganna midagi. Kord oli olnud ka tema noor, mil veri pakatamas huulil. Ka tema rinnus oli heidelnud kord unetuse ja igatsuste palavik. Ka tema oli lootusetuse hetketel patjadesse nutnud pisaraid küsides, kas olla, või mitte. Ja sarnastel öödel olid uimastanud teda punaste lillede aroom, mil igatsetu huultelt jood valulevale südamele unustust.

Agaga tema aeg on möödas! Enam ei ole tema jaoks midagi — kevadõõs, salajast armu, kihvtitavat armukadedust, hella ootust.

Ainult kord ollakse noor. Ja siis tuikab verelõök ja uputab küllusesse kallistused. Ainult kord on uned valged ja suured. Kord on usaldus mõõtmatu ja puhas.

Vahepeäl tõusis tuult, mis paisutas purje. Nad sõudsid kiirelt, kuni igaalt poolt piiras neid lage veeväli. Oli soe ja udutas. Udu aga mängisid veevaimud. Uppunute varjud kerkisid veepinnale, kuid ei kannatanud valgust ja vajasid tagasi alla. Udu tõusid laine põhjast laevad ja sõitsid ranna poole. Ei ühtki elavat pääl. Ent tuul kandis laiali udu ja laevad vajasid vee põhja.

Lainte vahel ujusid veetütred, vahust kroonid pääs ja laulsid sama laulu, mis varem kostis rannalt. Ja paadisolejaile tundus, nagu oleks nad ammused tuttavad, palju kordi sõitnud sarnaselt merel.

„Kuidas võiks olla suur selle naise rõõm, kes kaldal oodates äkki märkab purjeka kiiret lähenemist, millel koju jõuab ta armastatu...“ mõtles kuninganna.

Purjek oma ringsõidul oli jõudnud lähtekohta. Oli pime ja vaikne külas. Oli õõ.

Kellelegi nägemata tõusid nad kaldale, kus esimesena vastas asus noormehe ütt. Kuninganna tahtis näha oma sõidutaja majakese sisemust ja nad avasid ukse — sees üksik laud ja voodi.

„Kui imelisel lihtne!“ sõnas kuninganna ja et majas muud istet polnud, aetus voodi äärele.

naski yhel või teisel viisil idanema hakkavad. Kõigest sellest on olnud mõjutet selle generatsiooni luuletajad. Masendavad ja tuimad olud on kihutand esialgul ilu ja meelerõõmu renaissansile, uuesti äratamisele ja jutlustamisele; sellega on yhes käind ka protestid ja kohtumõistmised ajajärgu halbade kylgede yle: uue ehitamine ja vana mahakiskumine. Sellelt astmelt on siis luuletajaspõlv välja läind ja ennast yht või teist moodi teostand. Kui hiljem saabusid resignatsioonid või lahtipuhkemised avaramatesse vaimliste ning sotsiaalsete aadete valdkundadesse, siis võib näha neis siirdumise yhiseist lähteist väljaminevaid, individuaalseid eluprobleemide lahendamisviise; yldse aga siirdumist enam vaimlisema, sygavama, tihedama sisu poole. See põlv on täitnud uue otsingul luulekunsti eelmise põlve poolt ylesleit õilsad vormid uue sisuga. (Õeldakse isegi — vast esmakordselt sisuga!) Seesugune tunnustus antakse sõjaaegadel kujunend eesti lyyrikutepõlvele omaks. Nii on see mõeldud ja mõistet. Nii ongi seda õigus- tet mõistma seisukohalt, et luuletaja on oma ajajärgu produkt ja tihedamaimeline, yhtlasi edasiviitav edustaja. Seesugune eelseisukoht on suureks abiks teatud kriteeriumi omandamiseks hapra, imeliku vaimusynnituse, õrna õie, ja kuidas seda nimetada, mõistmiseks ja tõlgitsemiseks. Et see seisukoht nyd on väga ajakohane ja värsk, ei saa seda siiski yhegi loomingu täieulatuslikuks seletajaks tunnistada. Yks pahe, mida ka käesoleva teose juures teatud mõõdul märgata võib, on

see, et kriteeriumi eelseisukoht sunnib luuletajais ainult yht kylge tugevamini rõhutama: nende ajahingelikkust. Teatud vägivaldsusega annab ta paljudele õigetele ja kohastele tähelepanekutele oma lisandusega teatud suuna ja nõutab luuletajalt neid kylgi, millest kõneldakse sissejuhatuses. Nii tundub näit. J. Semperile nagu etteheitiks, et ta on valdavamas osas oma toodangust intellektuaalne ja eriilmeline.

See on muide seesama kitsikus, mille pääle on juhitud tähelepanu ühe teise, jällegi omaette huvitava ja uue leidusena väga tähtsa kriteeriumi yleskerkimise puhul: H. Taine'i raassitunnuste otsimise ja tähtsastõstmise kriteeriumi puhul selle ilmumisel ja järelviljeldamisel. Isegi usin vastastikuste kirjanduslikkude mõjutuste otsimine ning sorimine kirjanikkude loominguis, nagu ta vist oma põhja sai populaarseks saanud võrdleva kirjandusmetoodi tekkimise järele, kui seda ainuyski harrastada, jätab imeliku mulje: nagu ei olekski kirjaniku omapärasusel olulisemat kohta tema loomingus. Tekib siis kysimus, kas on neil igasugustel, nii raassilistel, kui ka ajajärguolulistel või puht kirjanduslikkudel mõjutustel niisugune oluline tähendus, et nad lõpuks kirjaniku produtseerimisprotsessi täielikult asendavadi. Ettevaatlikuks võib pidada siis veel ainult niisugust kriitikut, kes kirjanikust kuju luues kõiki kriteeriume tarvitab ja inimlikkude ning isiklikkude joonte, isesuguse inimliku mysteeriumi, salapärasema ning alati ainult kobamisi käsitletava algtuuma järele veel kätt sirutada pyyab, sedagi seletajaks ja põhjustajaks, võib

„Vast näete esimest kord sarnast abitut urtsikut?“ küsis noormees. „Olete ehk kõrgemast soost, nagu tundub, kus elatakse külluses, millest siin ainult unistada võib. Näete nüüd, et elab ka väga vaeseid.“

Kuningannale tuli meele pidutsev rannarahvas orust, kellega ta koos olles oli õnnelik; ta kõrvu nagu kostis veel armastajate laul, mis hinge väristas hellelalt, kui kuninglik muusika ja ta kadestas seda lihtsat elu oma rõõmude ja muredega, kus võib olla on õnn kõige täielikum, sest ta on puhas. Ja ta püüdis tõendada, et elaks meelsamini siin, nagu kõik randlased, kus lihtsus ja otsekohesus ülendavad toa.

Kuid noormees hakkas jutustama raskusist, mis seotud randlaste eluga. Alles poisikesed, võetakse neid juba kaasa abiks merele. Nälja aastatel, mis siin harilik, peavad nad vedama üle lahe salakaupa, pettes ja pidades võitlusi kuninga piirivalvuritega.

„Kuid kõigile lisaks tulevad sügisõõd, millede tujud etteaimamata. Vaevalt kellelegi meist saab osaks õnn surra omas voodis. Meie surnuaed on naistele ja lastele. Meeste säng — on mere põhi, ühele varem, teisele hiljem. Kutule, mis halatsemisväärt on meie elu!“

„Teie elate siis üksi?“

„Ja. Ema — seda ei mäleta ma. Isa aga, pole aastat möödas, kui tulles üle luhe, hakkasid meid taga ajama kuninga piirivalvurid. Üks nende kuulidest tungis

läbi mu käe, teine läbi isa südame.“ Ja noormees töötas kättemaksta.

Kuninganna katsus kinnikasvand haava ja rõõmustas, et noormees ikkagi pääsnud oli piirivalvuritest ja kadestas siit naise, kes sarnastel kõvadel vooditel sünnitavad ja üles kasvatavad neid julgeid merimehi.

„Olete üksik nagu merekotkas, olge siis ka uhke!“

„Ei, nutta tahaks et olen üksi, nii üksi olen! Alati on tühi tuba ja veel tühjem on süda.“ Ta pää langes kuninganna põlvedele.

See silitas ta juukseid ja kõneles meelitusi; kõneles, et ehk varsti leiab ta oma igatsetu, sest igapähele on määratud ta oma, kes leiab ta hiljem, kes varem.“

„Miks kõnelete teie minuga nii hellalt ja kes olete lõpuks? Keegi ei ole olnud minu vastu sarnaselt õrn.“

On teie kodu kaugel siit?“

„Kaugel siit.“

„Kuid teiega on hää olla. Teie kuulate, millest kõnele. Teie olete hää, teie oskate olla hää. Ei tea, kas tohiks, kuid tunnen, et teile saaksin ma kõik kõnelda. Ja siis ehk oleks mul kergem.“

Kuninganna ei osand, ei suutnud siit lahkuda ja jäi õöks sisse urtsikusse. Oma põlvedel hoidis ta nooremehe pääd, kes kogu aeg jampsis oma unenägudest ja unistustest. Rääkis vaeste elust ja nuttis. Ja kuninganna pühkis ta pisaraid.

olla koguni päämiseks, kutsudes. Võib olla saabu-
vad siis kõige segasemad teosed. Kindla lähtekritee-
riumiga kriitikad aga kõige selgemad ja käegak-
sutavamalt kujukad.

Lõpuks, kõigi nende nõudmiste esitamine, kui
kerge on see; raske on aga selle järele käia ja
hoiduda yhel omasemal huvil nii esile kerkimast,
et see iseomaette isandaks ei pääse.

Ado Kalamees.

Soome-Eesti üliõpilaspäeva otsused.

Hõimkeelte õpetamise kohta võeti vastu
järgmised resolutsioonid:

1. Soome-Eesti üliõpilaspäevad otsustavad teha Soome
haridusministeeriumile ettepaneku järgi kaaluda, millised
võimalused oleksid praegustes oludes keskkoolide ja rahva-
kooliõpetajate seminaride kaudu levitada eesti keele harras-
tust ja oskust Soomes, kas keskkooli lõppklasside ja semi-
naride kursusnõuetele lisades eesti keele algete tundmise või
ametlike määruste ja kaasmõju abil korraldades kõne-
alustes koolides võimalust vabatahtlikuks eesti keele õppi-
miseks.

2. I Soome-Eesti üliõpilaspäevad otsustavad esitada
Eesti haridusministeeriumile palve, et soome keele- ja hõimu-
õpetus Eesti keskkoolides pandaks tegelikult maksma vähe-
malt senise keskkooli-seaduse piirides ja et leitaks võimalus
soomekeele õpetus igal juhtumisel võtta kooli kulu.

I Soome-Eesti üliõpilaspäevad peavad tarvilikuks, et
Eesti õpetajate seminarides võetaks soome keel ja hõimu-
õpetus sunduslikuks õppeaineks, et Eesti rahvakoolis oleks

Agar varahommikul oli käskjalgal uue tõllaga kohal. Kui
kuingannat ta jaoks korraldatud öömajas ei leitud, tõusis
saatkonnas suur hirm. Nad ajasid üles külarahva ja teatasid,
et kõrge valitsejanna oli ise see, kes külastama neid sõitis
ja kellega võib olla õnnetus juhtunud on, sest ta on jäänud
tulemata öömajale.

Koos hakati otsima kõrget külalist. Käidi läbi maja
maja kõrval ja merirand, kuni jõuti rannamehe urtsikuni.
Siit leiti rahva hõiskete all kuninganna. Sisse tormasid
uhked teenrid kuninglike auavaldustega, ja teatasid, et
kuninglik tõld kohale jõudnud on. Ümber maja huilgas
tervitusi rahvas oma kuningannale, kes ei pelga viletsa-
maidki urtsikuid.

Kuninganna tõusis ja läks välja, et rahva tervitusi vastu
võtta ja tänada.

Nüüd mõistis ka noormees, kellega koos olnud ta öö,
kes ta vastu oli õrnem kui ema, kui igatsetu kaugelt, unena
ilus nagu saatuse poolt karistuseks saadetud ja kelle ees
oli töotanud ta kättemaksta kuninga soole. Ta tõuseb
püsti, kuid silmad lõovad tuhmiks ja jalad kõiguvad. Ta
toetub seinale najale. Säält hakkab tal kätte kirves. Ta
haarab selle. Miski õudsus läigib ta silmes. Ta paneb
parema käe pakule ja alla langeb terav riist.

Kui kuninganna tagasi tuppa tuli, teatas ta, et tema
kojusõit algabki. Ta sirutab välja käe, et jumalaga jätta.
Kuid noorelmehele ei ole, kellega seda vastu võtta. Punane
veri jooksis varukat pidi — ja siis märkas kuninaganna mis
sündinud oli.

Ta vaarub jalgadel, tõmbub valgeks ja langeb maha
ukseesisele, nagu oleks miski läbistand ta südame.

Kuninglikud teenrid haarasid ta siit, kandsid kätel
tõlda, mis kiirelt ajades mägedesse kadus. **Teffi.**

võimaldatud soovijaile soome keele algete ja Soome rahva
ning kultuuri lähem tutvustamine.

Hõimuaastaraamatua väljaandmiseks otsustati
esitada asjaomaste organisatsioonide heakskiitmiseks järgmine
resolutsioon:

I Soome-Eesti üliõpilaspäevist osa võtnud organisati-
oonid annavad välja soome- ja eestikeelset, hõimutööd käsi-
tlevat albumi vaheldudes Eestis ja Soomes, nii et see ilmuku
iga aasta üliõpilaspäeviks. Väljaande toimetamise eest hoo-
litsevad selle maa akadeemilised hõimuorganisatsioonid, kus
üliõpilaspäevad peetakse.

Kõnelejate vahetamise asjus otsustati asja-
omastele org-idele esitada järgmine resolutsioon:

Soomes korraldab Helsingi akad. hõimuklubi teiste
üliõpilasorg-ide toetusel ja Eestis üliõpilaskonna juure asu-
tatav hõimutoimikond ühes hõimuorg-idega kõnelejate vahe-
tust vennasmaale vähemalt kord aastas.

Mag. V. Ernitsa poolt tehtud ettepaneku, et akad.
hõimuorg-ide poolt astutaks samme kõigi (ka mitteakadeem-
iliste) hõimuorg-ide vahelise keskorganisatsiooni
loomiseks, otsustasid volitatud edustajad jätta mõlemate maade
asjaomaste organisatsioonide eneste järgi kaaluda, arvestades
mõlemas mais valitsevate eriliste oludega.

Eesti ja Soome vahel senigi sündinud üliõpilaste
vahetuse asjus otsustati, et edaspidi on vaja enam tähele-
panu pöörda üliõpilaste suvekohtade korraldamisele vennas-
maal, ja et volinikud teevad Soomes üliõpilaskondadele ja
Eestis üliõpilasorg-idele ettepaneku selle tegelikud eden-
damiseks kaasa aidata ja oma liikmeid tarbekorral selleks
aineliselt toetada.

Volinikud pidasid tarvilikuks ja otsustasid kaasa mõjuda
selleks, et Soome ja Eesti ülikoolides neilt üliõpilasilt, kel
on peaõpiaineks soome või eesti keel, nõutaks ka mõne-
kuulist oleskelu vennasmaal ja et seda toetataks vastavate
abirahadega. Sellesihilise ettepaneku otsustasid volinikud
teha asjaomastele professoritele.

Edasi otsustati asjaomastele org-idele esitada järgmise
resolutsiooni:

Et tulevikus kergendada üliõpilaste õpireise vennas-
maale, akadeemiline Karjala-selts Soomes ja üliõpilaskond ning
Tartu akad. hõimuklubi Eestis võtavad oma hooleks hankida
õpireislastele reisipiletite hinnaalandusi, kui ka ühiskorteri
ja ühistoitmise võimaluse, reisiuhte jne.

Hõimutöö stipendiumkapitali asjus võeti
vastu järgmine resolutsioon:

Soomes hakkab Helsingi akad. hõimuklubi hoolitsema
hõimutöö stipendiumkapitali asutamise eest ja Eestis Tartu
akad. hõimuklubi ja üliõpilaskond püüavad suurendada seal
juba asutatud kapitali; selles sihis kõik mainitud org-id
pööravad eriseltside ja asutuste kui ka ülikooli ja riigi poole
toetuse saamiseks.

Karskustöö asjus otsustati asjaomastele org-idele
esitada järgmised resolutsioonid:

1. I Soome-Eesti üliõpilaspäevist osa võtnud org-id
peavad tarvilikuks Eesti ja Soome üliõpilaskondade ja ni-
hästi karskus- kui ka karskusmeelsete akadeemiliste org-ide
osavõtmist Tartus juuni kuul 1926 korraldatavast üliõpilaste
üleilmisest karskuskoosolekust.

2. Soome ja Eesti üliõpilaskonnad hangivad oma
liikmeile tarvitamiseks karskuskirjandust ja karskussasja
käsitlevaid ajakirju.

Nüüdsest päle iga üliõpilane üliõpilassöögimaja sööma.

Üliõpilaskonna ühistunde tähtsust ja tarvidust on tihti viimasel ajal „Üliõpilaslehtedes“ rõhutatud, kuid senini ei ole see suuri tagajärgi annud. Tagajärg on see, et üliõpilaskonna ühissettevõtteid kiratsevad. Kes selle all kannatab, kui mitte üliõpilane ise. Ma ei kavatse seda küsimust käsitada täies ulatuses, vaid tahan üliõpilaste tähelepanu juhtida ühele üliõpilaskonna ettevõttele — üliõpilassöögimajale (ü. köögile). Üliõpilassöögimaja on tegutsenud suurte tagajärgedega Eesti riigi loomise päevil, mil meil tuli võidelda majanduslikkude raskustega, kus kõhuküsimus oli tihti päevaküsimus. Siis käis üliõpilassöögimaja sööma iga üliõpilane: korporant, seltsiliige, organiseerimatu, keegi ei pidand endale seda häbiasjaks. Vanast ajast valitseb mõnes ringkonnas vaade, nagu üliõpilassöögimajas sööks ainult kehvemad üliõpilased. See ei ole õige, üliõpilassöögimajas võib praegu lõunatada igaüks nii, nagu tema kukur kannatab — süüa kas 35 mrk. või isegi 60 mrk. lõuna.

Muidugi võib saada parema lõuna selle raha eest kui era-söögimajas, sest üliõpilaskonna poolt on selle võimaldamiseks mitmesugused soodustused. Et üliõpilassöögimajas käivad vaesed üliõpilased, see vaade on õige selle aja kohta, mil Ameerika onu maksis välja osa üliõpilaste lõunad, kuid ei ole maksev praegu. Sellest on aru saadud kitsamates ringkondades, kuid enamuses ollakse ses suhtes eksiarvamisel. Varem sai ü-söögimaja välist toetust — praegult mitte. Kõrvaltvaatajale paistis, nagu oleks toitmise võimalused selle tagajärjel palju halvenenud ja sööjate arv kahanes. Seisukord muutus kriitiliseks ja läinud aastal sai ü-söögimaja juures läbiviidud ümberkorraldused, nii et ta peaks nüüd vastama eeskujuliku söögimaja nõuetele, selle päle vaatama käib ü-söögimajas söömas piiratud arvul üliõpilasi. Pääpõhjus seisab selles, et ü-söögimaja asub kõrva-

lises kohas Hetseli tän. 1. (Teistest põhjustest Üliõpilasleht nr. 10 1924 a. pikemalt). Ja kes ikka hakkab ette võtma selleks erilist reisi, olgugi et parematel tingimustel lõunatada võib. Järgmisest semestrist asub ü-söögimaja ülikooli kõrvale ja ma ei kahtlegi, et siis peaaegu kõik üliõpilased seal söömas ei käi.

Et suuri kõikumisi sööjate arvus ära hoida, mis iga ettevõtte tegevuses koormav, on soovitatav, et üliõpilased suurel arvul juba nüüdsest peale ü-söögimajas lõunal käiks. Kui ü-söögimaja tarvitamine aktiivseks muutuks, ainult siis on põhjust uues Üliõpilaskonnas üliõpilassöögimaja kõige moodsamalt sisse seada. Et üliõpilasi nüüdsest peale enam ü-söögimaja tõmmata, on üliõpilaskond selle võimaldamiseks ü-söögimajale mitmesuguseid soodustusi teinud ja juba paari nädala jooksul on sööjate arv kahekordseks kasvanud, kuid sellest ei ole veel küllalt. Iga ettevõtte suudab seda paremate tagajärgedega tegutseda, mida rohkem temal tarvitajaid, selleks on vaja selle ettevõtte jaoks tarvitajaid enam mobiliseerida. Praegult võib iga üliõpilane vähemalt rahuldavalt ü-söögimajas lõunatada ja seepärast on iga üliõpilase kohus käia ü-söögimajas söömas, et oma ettevõtet hiilgavale järjele viia. Ärge uskuge varem ü-söögimaja kohta lendulastud kuulujutte, mis ei ole maksvad praegu, vaid tulge ise ja proovige järele, — see ei ole raske. Kui puudusi juhtute leidma, teatage minule need, — saavad silmapilkselt kõrvaldatud. Nii siis nüüdsest päle on iga üliõpilane väljas lõunakäija kohustatud ü-söögimaja Hetseli tän. 1, kell 12—16 lõunale tulema, seega soetame üliõpilaskonna ettevõtet ja saame soodsamatel tingimustel toidetud.

T. Ü. Edustuse Majandust. juhataja.

Akadeemiline kroonika.

Ülikooli teated.

Eesti Apteekrite Selts

on määranud käesoleva aasta auhinna-tööde tasuks ülikooli juures rohuteaduse alal 16.000 m.: 1. auhinna 10.000 m. 2. — 6000 m.

Dr. Pharm. Nikolai Veiderpass

on arstiteaduskonna poolt valitud ja ülikooli nõukogu poolt kinnitatud farmatseutilise keemia eratötsendiks.

Ametimuttmised.

Hospitaal-sisehaiguste kliiniku noorem assistent Drnd, August Arrak kinnitati üheks aastaks senisesse ametisse. edasi; silmakliiniku noorem assistent Dr. med. Oskar Kuriks vabastati tema enese soovil ametist, arvates 1. nov. s. a. ning tema asemele kinnitati nooremaks assistendiks Dr. Karl Hallik.

Farmaatsia osakonna õppekavas

on järgmised muudatused ette võetud:

5. poolaasta kliiniku keemia mikroskoobiline praktikum (2 t. näd.) on üle viidud 6. poolaasta peale (3 t. näd.);

5. poolaastal ettenähtud loengud: 3 t. tehnoloogiat — anorgaaniline osa ja 6. poolaastal — 3 t. tehnoloogiat — orgaaniline osa — on õppekavast kustutatud, selle asemel on üles võetud 5. poolaastal „üldine tehnoloogia“ 4 t. näd.

Farmaatsia üliõpilaste lõpuksamite määruste § 6 on järgmiselt redigeeritud: Eksami sooritajad, kes kuues eksamiaine, mille hulka peavad kuuluma farmakognoosia ja farmatseutiline keemia, otsuse „väga hea“ on saanud, omandavad peale farmakokeemilise ja rohuteaduslise keemia

preparaadi rahuldava valmistamise, kui ka vastava teadusliku töö ettepaneku ja selle heakskiitmise järele rohuteaduse magistri astme (magister pharmaciae).

Ülikooli lõpetasid

Berta Wolff, (Inglise filoloogia alal), Helene Born — (Eesti keele alal) ja Richard Kleiss — üldise ajaloo alal.

Prof. Dr. Lucien Rudrauf

annab filosoofiateaduskonna ülesandel õpetust Prantsuse keele alal (lektori kursusel), 6 t. näd. — käesoleval poolaastal.

Uns õppejõud.

Hospitaal-sisehaiguste kliiniku õppetoolile on dotsendiks valitud sisehaiguste eradotsent Dr. med. Voldemar Vadi.

Dr. V. Vadi, sünd. 13./25. veebr. 1891. a. Kooraste mõisas, Võrumaal, omandas keskhariduse H. Treffneri eragümnaasiumis, õppis arstiteadust Tartu ülikoolis 1912.—1918. a., oli lühikest aega praktilise arstina tegevuses Laiusel, on Eesti vabadussõjast osa võtnud, ning 1921. a. töötab ülikooli juures — esiteks noorema, siis viimati vanema assistendina hosp.-sisehaiguste kliinikus.

1924. a. kevadel on Dr. Vadi arstiteaduse doktori kraadi omandanud, peale selle, kui ta oma väitekirja „Eksperimentaalne uurimine joodi mõju üle normaal ja tünektomeeritud loomadelt“.

Minevast aastast peale oli ta sisehaiguste eradotsent.

Tartu ülikoolis 5052 üliõpilast.

1. okt s. a. oli immatrikuleeritud üliõpilasi 5052. Üksikute teaduskondade järele jagunes see arv järgmiselt: usuteaduskonnas — 123, õigusteaduskonnas — 1.285, kau-

bandusosakonnas — 1.016, arstiteaduskonnas ühes rohuteadlastega — 564, filosoofiateaduskonnas 808. mat.-loodusteaduskonnas — 696, loomaarstiteaduskonnas — 118, põllumajandusteaduskonnas — 442.

Ametisse kinnitused.

Ülikooli valitsuse poolt on määratud: stud. A. Öpik — aj. abijooks geoloogia kabinetti, stud. E. Pipinbirg — aj. abijooks geograafia kabinetti, stud. L. Tiganik — aj. abijooks füüsikalise keemia laboratooriumi.

Aj. noorema assist. k. t. samasse laboratooriumi kinnitati stud. A. Parts.

Majandusteaduse osakonna lõpetamise kord

on õigusteaduskonna poolt vastu võetud ja ülikooli valitsuse kinnituse leidnud.

Selle korra järele peavad üliõpilased, kes majandusteaduse osakonna magistri astmega soovivad lõpetada:

1) tehtud eksam. saanud olema maxime sufficit vähemalt 16 aines, nende seas pol. ökonomias, ökonomilises poliitikas, finantsõiguses, kaubatundmises, eramajandusteaduses, raamatupidamises, kaubandusõiguses, ühes sunduslistest võorastest keeltes;

2) valima ühe tsüklitest, millesse jagunevad majandusosakonna õppeained ja andma selles tsüklis eksamid suuremas ulatuses;

3) esitama ühe aasta jooksul pärast eksameid kirjatöö, milles ta iseseisvalt teatav. ainet teaduslises viisil käsitab ja mida osakond (teaduskond) rahuldavaks loeb.

Kes majandusteaduse osakonda magistri astmega ei lõpeta, kuid kõik eksamid ja nõutavad tööd rahuldavalt teinud, saavad osakonna ettepanekul ülikooli valitsuselt vastava diplomi osakonna lõpetamise kohta.

Dots. A. Paris

on teaduslises otstarbel üheks aastaks väljamaale komandeeritud.

Valimised arstiteaduskonnas.

Dekaaniks K. Konik.

Arstiteaduskonna dekaaniks uue korralduse järele valiti teaduskonna kogu koosolekul 19. okt. prof. K. Konik (19 h. poolt, 1 vastu).

Üliõpilaskonna edustuse koosolek.

Teisipäeval, 27. oktoobril oli üliõpilaskonna edustuse järjekorraline koosolek, mille päevakorras arupärimine „Üliõpilaslehe“ „Veljesto“ erinumbri kinnipidamise asjus üliõpilaskonna esimehe poolt, aruanded, üliõpilaskonna koguteose kava j. t. küsimused. Et koosolek pikale venis, pidid mõned päevakorra punktid otsustamata jääma.

Koosolek algas kell 1/210. Ksv! esimees teatas prof. Dr. jur. V. Seeleri surmast, keda mälestati püstitõusmisega.

Järgmisena tuli arutusele edustajate Palmi (seltside rühm — Veljesto), Adamsi, Libe ja Tõlpi (org.-matud) arupärimine „Üliõpilaslehe“ „Veljesto“ erinumbri kinnipidamise asjus üliõpilaskonna esimehe poolt.

Arupärimisele vastas esimees L. Kangur, seletades, et ta numbrite väljaandmise keelas seepärast, et ta leidis seal ära trükitud olevat mõned kohad artiklitest, mis käsikirjas tema ja „Üliõpilaslehe“ peatoimetaja poolt olid maha kustutatud nende sündmata tooni pärast. Peatoimetaja oli tema teades sel päeval Tallinnas. Kui peatoimetajaga kokku saades selgus, et ta mõned varem kustutatud kohad uuesti redigeeritud oli lubanud avaldada, lasti number vabaks.

Esimehe teguviisi kaitseks võtab sõna ka ksv! Kukke, tähendades, et arupärides peaks olukorda tuntama, muidu raisatakse asjata edustuse kallist aega (kusagilt hüüe: „Esmaspäev“ ei valeta. Kukke: See on vast Teie mõodu-

Teaduskonna sekretäriks on valitud prof. K. Schlossmann. Arstiteaduskonna esitajaks nõukogusse on valitud professorid K. Schlossmann, M. Bresovsky, J. Miländer, A. Rammul ja K. Paldrock.

Dr. rer. pol. Eldor Fählmann

on õigusteaduskonna poolt valitud ja ülikooli nõukogu poolt kinnitatud eradotsendiks eramajandusteaduse alal.

Dr. E. Fählmann on 2. nov. 1899. a. Virumaal, Kadrina kihelkonnas sündinud, õppinud Rakvere gümnaasiumis, lõpetanud Berliini kaubandusülikooli ja 1924. a. kevadel Frankfurdis a/M. Dr. rer. pol. astme omandanud.

Ülikooli kursuse lõpetanuteks tunnustati neil päevil:

Õigusteaduskonnas: Albrecht Eisenberg, Pavel Kako, Boris Kropmann, Johannes Lamp, Eduard Lillioja, Leopold Luigas, Oskar Luts, Aleksander Offenber, Alma Päss, Maks Päss, Viktor Rotenbork, Peeter Sepp, Konst. Starkov, Anette Tobber, Philipp Vertmann.

Mat.-loodusteaduskonnas: Vsevolod Blinov, Nikolai King, Nikolai Potin, Nikolai Anderson, Jaak Kuusk, Ilmar Kõstner — keemia osakonnas: Karl Urm, Oskar Silde — matemaatika osakonnas; Robert Livländer — astronoomia rühmas.

Filosoofia teaduskonnas: Elfriede Randfeld — germaani filoloogia alal.

Põllumajandusteaduskonnas: Johannes Okas — metsaosakonnas.

Üliõpilaskonna raamatubüroo

võimaldab üliõpilastele raamatute tellimist kõikidelt maadelt. Ka on üliõpilastel võimalik raamatubüroosse müügile tuua tarvitatud raamatuid. Asjaajamiskuludeks võtab büroo 5% müüdava raamatu hinnast. Büroo on avatud teisip. ja neljap. kella 12—1 ja laup. 2—3. Hetseli tän. 1, tuba 14.

Teateid väljamaalt.

Venemaa kõrgemates (ülikoolides) õpib 1925. a 18.300 üliõpilast. Gazzettino Universitario toob teate, e 1925/26 õppeaastal kogu Venemaal töötavad 72 kõrgemat instituuti: 19 põllumajanduslikku, 2 pädagoogilist, 17 tehniko-industriaalset, 2 ökonomilist, 5 arstiteaduslikku, 4 kunsti ja 14 ülikooli.

Üliõpilasi 18.300.

puu järele!). Edasi näitab kõneleja, et esimees on üliõpilaskonna edustuse kui juriidilise isiku esitaja, kes on vastutav selle avalduste, seega ka „Üliõpilaslehe“ eest. Peale selle puudutab kõneleja juhatuse üksikute toimkondade vahetorda, — mis üliõpilaskonna uue põhiseaduse järele

Meesterahva rätsepaäri

M. ANDREESEN

Tallinnas, Rataskaevu t. 11-4.

Kõnetraat 17-54.

Teadustan oma austatud tellijatele et kohale on jõudnud kõik sügise ja talve hooajaks tarvilikud riided Ilmakuulsa A. Gagnierei ja Ko. firmalt.

juhatusel alluvad. Kõnelejat segatakse kogu aeg vahele-
hüüetega.

Nüüd tuleb omavaheline vaielus põhiseaduse ümber, kus ksv! Adams arvab, et see põhiseadus, millest ksv! Kukke kõneleb, tema vesti taskus on. Selle arvamise kõrvaldab aga Kukke väitega, et ta ei kannagi vesti.

Eelkõnelejate täienduseks seletab „Üliõpilaslehe“ peatoimetaja Tamman, et esimees takistas numbril ilmumist oletades, et seal varem ühiselt kustutatud kohad trükitud peatoimetaja teadmata, mitte peatoimetaja tööd kontrollides, nagu vast võidakse arvata.

Ksv! Kangur puudutab sisulikult toimkondade olukorda, tähendades, et praegu raske öelda, kuivõrd nende õigused ja tegevuspiirid piiritletud. Seaduslike aluse puudumise tõttu on juhatus põhiküsimustes kõigi toimkondade tegevuses täiel määral kaasa kõnelenud. Eriti just selle tõttu, et pea kõikides toimkondades on enamus sarnaseid liikmeid, kes üldse omi kohustusi ei täida. Ei puudu koguni ka sarnased toimkondade juhatajadki. Loomulik, et juhatus nendega arvestanud ei ole, ega seda teha ei saagi. Nii lamas ka Üliõpilaslehe toimetamise töö samuti ainult peatoimetajal ja sekretäril. Juhatus ja selle esimees nähes Üliõpilaslehe peatoimetajas tervet toimetust, teada saades, et viimase äraolekul Tartust, ilmuva Üliõpilaslehe numbril juures kõik mitte korras ei ole, tegi omalt poolt vastavad korraldused.

Ksv! Adams ei saa kuidagi leppida sellega, et esimees toimetusest mööda läinud ega selle arvamise avaldust ära ei oodanud. Leiab, et esimees oma õigustest üle astunud. Üldse ei olevat „Üliõpilaslehega“ asjad korras.

Väga ägedalt kõneleb ksv! Libe, leides, et esimehel ei olnud mingisugust õigust trükitud lehte seisma panna ja et see on toimkonna tööst kriipsu läbi tõmbamine.

Ksv! Treufeldt võtab sõna enda kui toimetustliikme kaitseks, tähendades, et tema kõik teinud, et toimetuse tööst osa võtta, kuid toimetust ei kutsutavat kokku. Praegusel juhusel õigustab esimehe teguviisi.

Peale paaritunnilist vaielust esitatakse kolm ülemineku vormelit. Läbi läheb ksv! Kukke poolt esitatud liht üleminekuvormel, mis saab poolt 12 häält, vastu 4, erap. 1. Nii pole arupärijad ühtki häält juurde võtnud.

Peale arupärimist lahkuvad mitmed edustajad koosolekult.

Tulevad valimised, kus kirjaõpetaja esimeseks abiks valitakse ksv! Sumberg (korp.).

1) Käesoleva toimetuse töö algul otsustati käia koos toimetuse tundidel. Ksv! Treufeldt on end näidand sääli ainult paar korda. Toimetuse tegelikust tööst, mis omavahel ära jaotada taheti, keeldus ksv! Treufeldt.

„Üliõpilaslehe“ sekretär.

Üliõpilaskonna esimees annab aru juhatusel tegevusest viimaste nädalate jooksul. On otsustatud ametisse võtta palgaline asjaajaja. Praegu ollakse ametis arkiivide korraldamisega.

Ksv! Käer esineb aruandega I Skandinaavia-Balti üliõpilaskondade konverentsist Lundis ja CIE järjekorralisest konverentsist. Et neist konverentsidest „Üliõpilaslehes“ juba kirjutatud, ei ole siin mõtet nende juures pikemalt peatuda. Olgu ainult tähendatud, et Lundi konverents reguleeris Rootsi üliõpilaskonna vahekorra CIE-ga, kust Rootsi kavatses lahkuda ja Põhjamaade üliõpilaskondade liitu luua, teiste vastuseisemisel aga sellest mõttest loobus. CIE konverents oli näidanud, et alles läinud aastal liikmeks võetud Eesti üliõpilaskond on seal võitnud usaldusväärse seisukoha, sest Eesti esitajat taheti CIE abiesimeheks valida; meie esitajad ei pidanud aga esialgu soovitavaks seda vastustusrikast kohta vastu võtta.

Aruanded võetakse vastu.

Soome-Eesti üliõpilaspäevast annab aru ksv! Kõstner, toonitades sooja ja südamlikkust vastuvõttu, mis meie üliõpilastele Soomes osaks saanud. Soome presidendile otsustatakse edustuse poolt tänutelegramm saata vastuvõtmise eest.

Järgmisena tuleb arutusele üliõpilaskonna koguteose kava, mis üldjoontes heaks kiidetakse. Selle järele on koguteoses ette nähtud järgmised osad: Tartu üliõpilaskonna ajalugu, üldorganisatsiooni kujunemine, üliõpilaskond (organisatsioon, tegevus, ülesanded), akadeemilised ühingud, üliõpilaskonna vaimline kujunemine, kirjutusi eriküsimustest akadeemilisel alal (Eesti kõrgema hariduse püüetest, haritlaste kutsevalikust, naised ülikoolis jne.). Üksikute artiklite kirjutamiseks on juba samme astud. Esialgsed eeltööd jäetakse juhatusel hooleks.

Läbirääkimistel otsustatakse osa võtta prof. Seeleri matusest.

Muusika saali, mida keskarhiiv endale tahab, ei peetud võimalikuks ära anda, sest et üliõpilaskonnal endal seda hädasti vaja.

Läbirääkimiste all võtab ksv! Palm sõna äratõmmete kohta „Üliõpilaslehe“, „Veljesto“ erinumbrist, mida esimees pole lubanud välja anda. Et „Üliõpilaslehe“ peatoimetaja ära läinud, jääb asi otsustamata ja koosolek lõpeb kell 1/21 öösel.

TOIMETUS:

Vastutav- ja peatoimetaja: August Tamman.

Toimetuse sekretär: Jaan Pert,

Edgar Treufeldt, August Palm.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

„Postimehe“ trükk, Tartus 1925.

UUS UUS
kohvik ja söögisaal
„OLEV“

Vana t. nr. 11

Vana t. nr. 11

wastab oma toitude mitmekesisuse, maitse ja mõõdukate hindade poolest kõigile nõuetele. Tutvunege ja te veendute selles.

Vigastatud sõjameeste
kingsepatöö kool

walmistab ja müüb

omast ärist Küütri tän. nr. 3 igasuguseid

jalanõusid

mööduka hinnaga.

Töö korralik. ♦ Materjal hea.